

06.02.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**06 Şubat 2024
Salı**

06.02.24

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

06 Şubat 2024 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Kentsel Dönüşüm Başkanlığının Görev ve Yetkileri ile Taşra Teşkilatının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

— Mersin Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

— İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2024/1)

Yerel işletmeciler ‘üretime ve üreticiye destek’ istiyorlar

6 Şubat 2023 saat 04:17’de Güney Doğu Anadolu Bölgesi’nde üretimin durduğu o tarihin üzerinden 1 yıl geçti. Bölge, 9 saat arayla iki ayrı depremle sarsılmıştı. On binlerce canımızı yitirdiğimiz depremlerde, bölge halkı tüm acılarına rağmen çalışmaya devam eden yerel işletmelerin hepsinin talebi ise aynı oldu: “Üretime, üreticiye destek istiyoruz.”

Başak Nur GÖKÇAM

6 Şubat 2023’te yaşanan 2 şiddetli deprem, kayıtlara ‘asrın felaketi’ olarak geçmişti. 9 saat arayla önce saat 04:17’de Kahramanmaraş’ın Pazarcık ilçesi 7.8 büyüklükteki depremle sarsıldı. Ardından ise saat 13:24’te Kahramanmaraş’ın Elbistan ilçesinde 7.5 büyüklüğünde bir deprem daha meydana gelmişti. Art arda yaşanan bu iki yıkıcı deprem, 11 ilimizi büyük ölçekte etkiledi.

Depremi üzerinden 1 ay geçtikten sonra kollarını sıvayan yerel işletmelerimiz ise gücünü çalışmaktan alarak, üretime devam ettiler. Şimdi ise depremin 1’inci yılında bölgedeki duruma ilişkin değerlendirmede bulunan yerel işletmelerimizin hepsinin tek bir talebi var: “Üretime, üreticiye destek istiyoruz...” Depremin yaralarını çalışarak saranlardan bir de güçlü duruşuyla örnek olan Dilek Tecirli. Hatay’da ‘Neşeli Mutfak’ işletmesi üzerinden hizmet vererek, Hatay’ın yöresel lezzetlerini ulaşılabilir kılıyor. Depremden sonraki 1 yılı değerlendiren Tecirli, “Burada hayat hâlâ çok sıkıntılı bir şekilde devam ediyor.

Antakya, İskenderun, Kırıkhan gibi depremde çok fazla etkilenen esnafın dükkanı, varı yoğu yerle bir oldu. Devlet ya da özel şirketler bir şeyler yapsa da bölge o kadar dağıldı ki yetmiyor. Yıkılan iş hanlarının yerine minik konteynerler yapılıyor ama buralar insanların çalışabilmeleri için yeterli değil. Depremden sonra gidenler, şimdi geri dönüyorlar. Yani geri göç başladı bu da iş ihtiyacını doğuruyor” dedi.

Lojistik sorunumuz kalmadı

Depremi ardından lojistikte yaşanan sorunların artık kalmadığının bilgisini veren Dilek Tecirli, “Şubelerimiz artık teker teker açıldı. Kargoda, gönderimde, internette hiçbir sorun yaşamıyoruz. Şu an için en büyük sıkıntımız hammadde yaşanıyor. Enflasyonla beraber üretimdeki aksamalar bizi zorluyor. Faturalarımızın ve vergilerimiz eylül ayına kadar ertelenmişti. Fakat bu erteleme yeterli gelmedi. Buradaki yıkımların bitmesi tahminen 2 yılı bulacaktır. Bu süreçte de bölge halkına destek sağlanması gerekiyor.

“Üretmekle kalkınabiliriz”

Çiftçiye, üreticiye destek verilmesinin önemine vurgu yapan Tecirli, “Bence üretmekle kalkınabiliriz. Çiftçiyi desteklemek, vakıf arazilerini inşaata değil, tarıma, hayvancılığa açmak gerekiyor. Üreticiye destek olunması şart. Bu süreçte çiftçinin de hayvancılıkla uğraşan da masraflarını azaltmak için destek uygulamalarına ihtiyaç doğuyor. Üreticinin elinden tutulursa, Hatay halkı canını dişine takar ve çalışır” dedi.

Altyapı yetersiz, güvenlik problemi yaşanıyor

6 Şubat depremlerinden fazla etkilenen bölgelerden biri de Antakya olmuştu. Antakya’da Akdeniz Sepeti adlı işletme ile bölgeye özgü ürünleri müşterilerine ulaştıran Lemye Şahin, “Antakya’nın yüzde 90’ı yok oldu nerdeyse. Ben de işlerimi yürütmeye anca ağustos ayında başlayabildim.

Elektrik, internet, su ve altyapıdaki sorunlar tam olarak giderilmiş değil. Lojistikte ise sorun kalmadığını söyleyebilirim. Özellikle hafriyat kamyonlarının yollara ciddi boyutta zarar verdi. Fakat bölgedeki en büyük problemin ‘güvenlik’ olduğunun altını çizebilirim. Çoğu işletme değişti, kimseyi tanıyamıyoruz artık.

Yabancı sayısı çok arttı. İşletmeler ise tüm zorlu şartlara rağmen ayakta kalmak için çabalıyorlar” diye konuştu. Depremlerden etkilenen illerimizden biri olan Diyarbakır’da Güleçköy işletmesinin yürüten Özlem Külahci de depremin getirdiği sorunların hâlâ devam ettiğine dikkat çekti ve ekledi: “Depremi etkilerinin üzerine ekonomide yaşanan sorunlar da daha ciddi sıkıntılara neden oldu. Lojistik, iletişim, ulaşım gibi konulardaki sorunlarımız kalmadı. Hatta ilk toparlanan kısım dijital taraf oldu.

Hızlıca ayağa kalktı. Fakat hammadde ve tedarikte ciddi sıkıntılarla mücadele ediyoruz. Üretim diye bir şey kalmadı, üretici üretmekten vazgeçti. Turunç,

mandalina, portakal, limon dalında kaldı. Üretilen toplanmıyor çünkü maliyeti çok yüksek. Çiftçinin bunu kaldırabilecek durumu yok. Örneğin şu an turunç, ceviz toplayacak işçi yok. Bu nedenle de üretim gerçekleştiriyoruz” bilgisini verdi.

“Herkes ekmeğinin derdinde”

Depremden etkilenenlerin bir şekilde hayatlarını sürdürmeye çalıştıklarını belirten Neşeli Mutfak işletme sahibi Dilek Tecirli, “Antakya şu anda enkaz halde. Konteynerler çevredeki köylere doğru kaydı. Yani şu an herkes ekmeğinin derdine düşmüş durumda. Herkesin kafasında ‘ben ne olacağım’ sorusu var. Bu kaygı çok ağır bir şekilde kendini hissettiriyor” diye konuştu.

“Üretime destek lafta kalmamalı”

Acilen üreticiye destek verilmesi gerektiğini belirten Güleçköy işletme sahibi Özlem Külahci, “Üretime destek lafta kalmamalı. En temel sorun çalıştıracak insan bulamamaktan kaynaklanıyor. Önce üretici ayağına çözüm bulunması lazım. Çünkü üretim modeli üretimi aktifleştirse de üretimde çalışacak insan olmadıktan sonra yine aynı farklı bir sorun” ifadelerinde bulundu.

Antakya’da usta bulmak zorlaştı

Antakya’da usta bulamadıklarını söyleyen Akdeniz Sepeti işletme sahibi Lemye Şahin, “Vana taktırmak için dahi uçuk fiyatlar isteniyor. Sadece yardım göndermek yetmiyor. Üretimin sürdürülebilir desteklenmesine, ekonomik çarkın dönmesine destek olunması gerekiyor. Buradaki insanların hem ekonomik olarak hem de psikolojik olarak rehabilitasyonu için önemli” dedi.

Vatandaş ete hasret kaldı! Fiyatlar bir yılda ikiye katlandı

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Ocak ayı verileri, kırmızı ve beyaz et fiyatlarındaki artışı gözler önüne seriyor. Dana ve kuzu eti fiyatları, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 100'ü aşan bir artışla adeta uçtu. Balık ve tavuk eti fiyatlarında da kayda değer yükselişler dikkat çekiyor.

Bir zamanlar et her sofranın vazgeçilmeziydi. Bugün ise eti sofraya koymak lüks haline geldi. Ekonomik gidişatın neden olduğu enflasyon, vatandaşın sofrasını boşaltıyor. Bu durum, vatandaşların sofralarını derinden etkileyerek endişeye sebep oluyor.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) bugün açıkladığı Ocak ayı enflasyon verileri, et fiyatlarındaki durdurulamayan artışı gözler önüne seriyor. Kırmızı ve beyaz et fiyatları, enflasyon sepetini yukarı çeken en önemli kalemler arasında yer alıyor.

TÜİ tarafından açıklanan Ocak ayı enflasyon verilerine göre, Tüketici enflasyonu yıllık bazda %64,86'ya yükselerek 14 ayın zirvesine çıktı. Aylık enflasyonda da beş ayın zirvesi görülerek %6,70 olarak gerçekleşti. Gıda enflasyonu ise %69,71'e ulaşarak alarm veriyor.

Buna göre, Dana eti fiyatı yıllık %109,72, kuzu eti fiyatı ise yıllık %129,41 artarak gıda enflasyonunun çok ötesine geçti. Kasaplarda ve marketlerde kuzu eti çeşidine

06.02.24

göre 400 TL ile 600 TL arasında satılırken, dana eti ise 350 TL ile 650 TL arasında değişen fiyatlarla satılıyor.

İşte et fiyatlarındaki aylık ve yıllık fiyat artışı tablosu:

ÜRÜNLER	Aylık fiyat artışı	Yıllık fiyat artışı
Dana eti	7,77%	109,72%
Kuzu eti	5,76%	129,41%
Kümes hayvanları eti	3,66%	67,01%
Diğer etler ve yenilebilir sakatatlar	15,09%	165,62%
Şarküteri ürünleri ve diğer et çeşitleri	6,95%	88,84%
Taze balık ve deniz ürünleri	18,41%	71,53%
Konserve edilmiş veya işlenmiş balık	1,17%	65,20%

TOBB Türkiye 100 Ödül töreni, TOBB, TEPAV ve ETÜ işbirliğiyle düzenlendi

TOBB, Türkiye'nin hızlı büyüyen 100 şirketini açıkladı. Türkiye büyümesinin 8 katına varan gelişme gösteren Hızlı 100 listesinin zirvesinde %6628 büyüyen Adana merkezli AFM Gıda yer alırken yüzde 5631 artışla İstanbul firması TOBIO Novelfarma ilaç ikinci ve yüzde 1744 artışla Aydın merkezli Ada İnşaat Mermer Maden üçüncü oldu.

Mehmet KAYA / ANKARA

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin TEPAV ve TOBB ETÜ işbirliğiyle yürüttüğü Türkiye'nin hızlı büyüyen 100 şirketi çalışmasının 2023 sonuçları belli oldu. Hızlı büyüyen 100 şirket, Türkiye büyümesinin 8 katına varan gelişme gösterdiler. Şirketlere ödülleri Ticaret Bakanı Ömer Bolat ve TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkıoğlu'nun katıldığı törenle verildi.

Ticaret Bakanı Ömer Bolat törendeki konuşmasında Bakanlık olarak sürdürülebilir ihracat artışı, dengeli bir dış ticaret, adil ve rekabetçi bir iç piyasa, etkin ve güvenli gümrük hizmetleri odaklı bir çalışma yürüttüklerinin altını çizerek, ihracat ve üretimi, ticareti desteklemek üzere 100'den fazla program uyguladıklarını kaydetti. Bakan Bolat, iç piyasada adil ticaret amacıyla yürüttükleri çalışmalar çerçevesinde, piyasaya girişlerin kolaylaşması, tekellerin önlenerek şirketlerin güçlenmesi yönünde hedefleri bulunduğunun altını çizdi. Ticaret Bakanı Ömer Bolat, "Bu ödüller, hem bireysel hem de ulusal düzeydeki ilerlemenin somut bir kanıtı olarak, gelecekte daha fazla yenilik ve uluslararası başarıya olan inancımızı pekiştiriyor. Bu başarıların,

sürdürülebilir büyüme ve yenilikçilikle daha da ileri taşınacağına dair güvenim tamdır” dedi. Bakan Bolat, programda girişimcilik başlıklı bir sunuş da yaptı.

Hisarcıklioğlu: Asla karamsarlığa kapılmayalım

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu da konuşmasında, TOBB olarak Türkiye 100 programını çok önemsediklerini belirterek, Türkiye’nin refahına katkı yapan şirketlerin başarılarının ödüllendirilmesi, iyi yönetilen ve hızlı büyüyen şirketlerin önünün açılması için tanıtılması-motive edilmesi, daha fazla kişinin girişimci olmaya özendirilmesini amaçladıklarını anlattı.

Hisarcıklioğlu, Türkiye’nin ekonomik zorlukları aşma potansiyeli olduğunu da vurguladığı konuşmasında, “Türk iş dünyası olarak bu zamana kadar pek çok zorlu süreçten geçtik. Kamu-özel sektör el ele vererek, tüm bu sıkıntılı dönemleri aşmayı bildik. Bu yüzden asla karamsarlığa kapılmamalıyız, zor şartlar karşısında yılmamalıyız. Çünkü girişimci karamsar olmaz, hep umut ve heyecan dolu olur. Türk özel sektörü olarak diyoruz ki, dün yapabildiysek, bugün de yapabiliriz. Türkiye’nin dünyanın en büyük ekonomileri arasında yerini almasını ve lider ülke haline gelmesini, hep birlikte çalışarak sağlayacağız” diye konuştu.

Listede 35 sektörden ve 27 ilden şirketler var

TOBB öncülüğünde, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) ve TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (ETÜ) işbirliğinde yapılan çalışmada, 2019-2021 arası 2 yıllık ciro artışı dikkate alınarak Türkiye’nin en hızlı büyüyen 100 şirketi belirlendi.

İlk üç sırayı, cirosunu 2 yılda yüzde 6628 oranında artıran Adana merkezli AFM Gıda Kimya Limited Şirketi, alırken bunu yüzde 5631 artışla İstanbul firması TOBIO Novelfarma ilaç ve yüzde 1744 artışla Aydın merkezli Ada İnşaat Mermer Maden şirketi izledi.

İlk 100 şirketin verilerine göre, bu şirketlerin büyümesi Türkiye ekonomisinin büyümesinin 8 katına ulaştı. Şirketlerin ortalama büyümesi yüzde 569 olarak ölçüldü. Şirketlerin yaş ortalaması 13,2 yıl olarak belirlenirken, yüzde 71’inin, 76 farklı ülkeye ihracat yapması dikkati çekti.

Listeye 27 ilden, 35 farklı sektörden şirketler girdi. TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu bu sonucun Anadolu şirketlerinin hızlı büyümesine ve her sektörde hala fırsatlar bulunduğu anlamına geldiğini vurguladı.

Hızlı büyüyen şirketlerin 23’ü İstanbul, 19’u Ankara ve 9’u ise Adana’dan çıktı. Sektörlerde ise toptan ticaret, bilgisayar programlama, danışmanlık-mimarlık-mühendislik faaliyetleri öne çıktı. Hızlı büyüyen 100 şirketin birleştirilmiş verileri dikkate alındığında, 2021’de toplam ciro 23,3 milyar TL olurken, toplam istihdam 10 bin 269 kişi olarak belirlendi.

Şirketlerin genç olması yanında, yöneticilerinin de genç olması dikkat çekti. İlk 100 şirketin yaş ortalaması 13,2, yöneticilerinin ise yaş ortalaması 46 olarak belirlendi. 7 şirketin CEO'sunun yaşının 35'ten küçük olması dikkat çekti. Hızlı büyüyen 5 şirketin üst yöneticisinin de kadın olduğu kaydedildi.

Şirketlerin sayısal teknoloji kullanımı ve yüksek eğitim düzeyi de dikkat çekti. İlk 100'deki 75 şirketin en yetkili kişilerinin üniversite ve üzeri eğitilmiş olduğu, toplam çalışanların da yarısının üniversite ve üstü eğitilmiş kişilerden oluştuğu belirlendi. Toplam 36 şirketin internet sitesi ve sosyal medya kullanımının yaygın olduğu, 21 şirketin dijital platformlar (e-ticaret) üzerinden satış yaptığı belirlendi.

En hızlı büyüyen şirketler

Sıra	Şirket adı	Büyüme oranı 2019-2021	Şehir	Sıra	Şirket adı	Büyüme oranı 2019-2021	Şehir
1	AFM GIDA KİMYA	6628%	ADANA	51	BAYMİNERAL MADEN	348%	İSTANBUL
2	TOBIONOVEL FARMİLAÇ	5631%	İSTANBUL	52	OGT PLASTİK	346%	SAMSUN
3	ADA İNŞAAT MERMER MADEN	1744%	AYDIN	53	GRAFENZENDÜSTRİ	345%	İZMİR
4	ER-ESTORBA TEKSTİL HAYV.	1368%	GAZİANTEP	54	NAREMAYE	339%	KAYSERİ
5	GOLD HARVEST KURUYEMIŞ GIDA	1097%	ESKİŞEHİR	55	TEKNİK MASURA	331%	MERSİN
6	ÇATALBAŞ ELEKTRİK	1063%	ADANA	56	RİZE TROPİKAL	329%	RİZE
7	MBS DIŞ TİCARET	1046%	KIRKLARELİ	57	SİNERJİ SİLAH	325%	KIRIKKALE
8	BİTES SAVUNMA	1016%	ANKARA	58	KILIÇKESMEZ GIDA	320%	GAZİANTEP
9	PROMİT MÜHENDİSLİK	954%	ANKARA	59	PAYTR	312%	İZMİR
10	AKADEMİ ETİKET	915%	İSTANBUL	60	OLİGA MAKİNA	312%	ANKARA
11	ENG MİNERAL	857%	SAKARYA	61	ASTEC ENDÜSTRİ	305%	İSTANBUL
12	LİVA GLOBAL	792%	İZMİR	62	NATUROİL GIDA	300%	ÇORUM
13	ELEKSE ELEKTRONİK PARA	786%	İSTANBUL	63	ACA TEKNİK	297%	BALIKESİR
14	IDS ENERJİ	777%	ADANA	64	GOP İNŞAAT	293%	ANKARA
15	QZENS MOBİLYA	773%	ANKARA	65	GÜNEYDOĞU ANTEPFİSTİKÇİLİK	289%	GAZİANTEP
16	AVE BİLİŞİM	702%	ANKARA	66	KAYKAÇ MAKİNA	289%	ADANA
17	PİMECCO MÜHENDİSLİK	699%	BURSA	67	USB CERTIFICATION	286%	İZMİR
18	FSDİŞ TİCARET	694%	İSTANBUL	68	HANBEY TARIM	284%	K.MARAŞ
19	HASSANELEKTRİK	669%	İSTANBUL	69	OPTİMAL PROJE YÖNETİMİ	278%	İSTANBUL
20	OBİLET	667%	İSTANBUL	70	TDU SAVUNMA	277%	İZMİR
21	AKSOYLAR MÜHENDİSLİK	629%	İSTANBUL	71	USEL MAKİNA	276%	İSTANBUL
22	CEYBER EĞİTİM TEKN.	623%	İZMİR	72	ERAL BİLGİ TEKNOLOJİLERİ	270%	ANKARA
23	INAVİTAS ENERJİ	617%	ANKARA	73	FORMAL ALÜMİNYUM	269%	KAYSERİ
24	PROFENİLETİŞİM TEKN.	612%	İSTANBUL	74	LİKİT KİMYA	268%	İSTANBUL
25	SİLLE METAL	594%	KONYA	75	KUNT	267%	ÇANAKKALE
26	EKİPTEKNIK İNŞAAT	573%	ANKARA	76	KUZEY BORU	265%	AKSARAY
27	CROMIC PLASTİK	570%	ESKİŞEHİR	77	İHİ DALGAKIRAN MAKİNA	264%	KOCAELİ
28	BARANKALE İNŞAAT	561%	DIYARBAKIR	78	ANKUTSAN	261%	ANTALYA
29	AVŞARATIK YÖNETİMİ	551%	İZMİR	79	KÖKLÜCE MAKİNA	261%	ESKİŞEHİR
30	GÖKTEKİN ENERJİ	538%	ADANA	80	MAHİR ARIN KERESTECİLİK	261%	İSTANBUL
31	UNIARCH KLİNİK	525%	İSTANBUL	81	ADONİS ENDÜSTRİYEL	255%	İSTANBUL
32	OĞUZ MOBİLYA	489%	ESKİŞEHİR	82	ADDPARK	252%	ANKARA
33	ENOX TEKNOLOJİ	487%	İSTANBUL	83	DEN-KO MOBİLYA	249%	ZONGULDAK
34	HASVET MEDİKAL	487%	ANTALYA	84	BYS GRUP	248%	ANKARA
35	TEZKİM TARIMSAL KİMYA	487%	ADANA	85	15 TEMMUZ DENİZCİLİK	248%	İSTANBUL
36	SAHABT YAZILIM	468%	İSTANBUL	86	İE COOLİNG	247%	SİVAS
37	PROMODA TEKSTİL	461%	DENİZLİ	87	KOBE TEKSTİL	247%	DENİZLİ
38	KİPAŞ HAVACILIK	460%	K.MARAŞ	88	GİNTEK İNŞAAT	245%	ANKARA
39	OLMETSAN METAL	451%	KOCAELİ	89	BYMED MEDİKAL	243%	İZMİR
40	SH TEKNİK	415%	SAKARYA	90	UZMAN TEKNİK	243%	KIRKLARELİ
41	TAREN MÜHENDİSLİK	411%	ADANA	91	DEICO MÜHENDİSLİK	241%	ANKARA
42	ÇEKİNO SAVUNMA	411%	ANKARA	92	SUN-KA	240%	ÇORUM
43	GENMACS OTOMASYON	401%	ESKİŞEHİR	93	GANİOĞULLARI MAKİNE	240%	ANKARA
44	SMARTPULSE TEKNOLOJİ	380%	İSTANBUL	94	OFİSYEM	238%	ANKARA
45	BARİNE TEKSTİL	378%	DENİZLİ	95	GENETİKA TOHUM	233%	ANTALYA
46	ELİTAŞ GRUP	375%	ADANA	96	DİNAMİK MOTOR	229%	İSTANBUL
47	BESEN PLASTİK	369%	ADANA	97	BULUNG LOJİSTİK	227%	İSTANBUL
48	DÜRÜMLE GIDA	369%	ANKARA	98	ORİJİN LOJİSTİK	224%	İSTANBUL
49	ROBO OTOMASYON	355%	KOCAELİ	99	PROYAPI MÜHENDİSLİK	224%	ANKARA
50	TİGA BİLGİ TEKNOLOJİLERİ	351%	ANKARA	100	LİMA LOJİSTİK	223%	BURSA

Bakan Şimşek'ten 'enflasyon' değerlendirmesi: Şubattan itibaren...

Bakan Şimşek enflasyon verilerini değerlendirirken, "Şubat'tan itibaren aylık enflasyonun kayda değer şekilde düşerek tahmin patikamızla uyumlu seyredeceğini öngörüyoruz. Yıllık enflasyonda ise yılın ikinci yarısında belirgin bir gerileme göreceğiz" olarak belirtti.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, yılın ilk enflasyon verisinin açıklanmasının ardından sosyal medya hesabından değerlendirmede bulundu. Ocak ayında aylık enflasyonun geçici etkiler kaynaklı yükseldiğini söyleyen Şimşek, "Şubat'tan itibaren aylık enflasyonun kayda değer şekilde düşerek tahmin patikamızla uyumlu seyredeceğini öngörüyoruz. Yıllık enflasyonda ise yılın ikinci yarısında belirgin bir gerileme göreceğiz" dedi.

Bakan Şimşek'in şöyle ifade etti:

"Ocak ayında aylık enflasyon geçici etkiler kaynaklı yükselerek yüzde 6,7 gerçekleşirken, yıllık enflasyon yüzde 64,9 oldu.

Ocak ayında büyük oranda enflasyona yansıyan bu etkilerin enflasyonun ana eğilimini etkilemesini beklemiyoruz.

Şubat'tan itibaren aylık enflasyonun kayda değer şekilde düşerek tahmin patikamızla uyumlu seyredeceğini öngörüyoruz. Yıllık enflasyonda ise yılın ikinci yarısında belirgin bir gerileme göreceğiz.

Fiyat istikrarını sağlamak temel önceliğimizdir."

Yüksek ocak enflasyonu gözleri Merkez Bankası'na çevirdi

Ocakta tüketici enflasyonu beklentilerin hafif üzerinde yüzde 6,7 geldi giyim ve ayakkabı hariç 12 ana harcama grubunun 11'inde artış yaşandı. Ücret ve vergi artışları, döviz kuru gelişmeleri ocak enflasyonunda etkili olurken ek parasal sıkılaşma ihtiyacını dillendirmeye başlayan piyasa 8 Şubat'taki enflasyon raporunu bekliyor.

Şebnem TURHAN

Ocak ayının zam şampiyonları (%)

Uçak bileti	30,43
Laboratuvar ve röntgen	28,63
Dişçilik ücreti	25,80
Otobüs bileti	25,48
İçkiler	24,37
Ev aletlerinin onarımı	18,51
Taksi ücreti	17,37
Otomobil bakımı	14,24
Patates	14,05
Yiyecek hizmetleri	12,52

Enflasyon yeni yıla beklenildiği üzere hızlı başladı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre ocakta aylık enflasyon yüzde 6,5 olan piyasa beklentisinin hafif üzerinde yüzde 6,7 geldi. Yıllık tüketici enflasyonu da Aralık 2023'teki yüzde 64,77 seviyesinden sınırlı yükselişle yüzde 64,86'ya yükseldi. Aylık enflasyon 5 ayın zirvesine çıktı, yıllık enflasyon Kasım 2022'den bu yana en yüksek seviyesini gördü. Yeni yıla beraber yapılan ücret artışları bunların mal fiyatlarına direkt etkisi, vergi düzenlemeleriyle gelen zamlar ve döviz kurundaki hareket ocakta tüketici enflasyonunun yüksek gerçekleşmesine neden oldu. Şubatta da

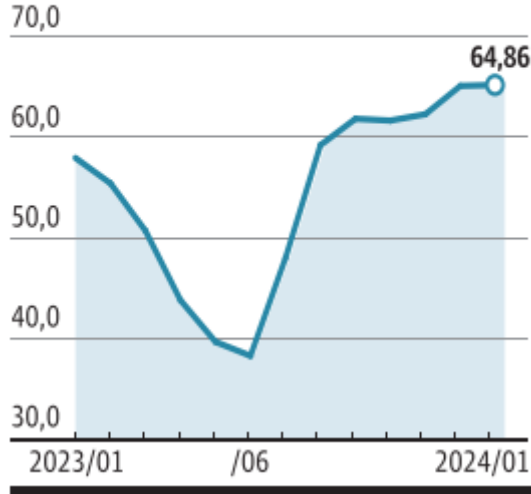
etkilerinin devamı beklenirken piyasada gözler 8 Şubat'ta yeni Merkez Bankası

Başkanı Fatih Karahan'ın enflasyon raporunda vereceği mesajlar ve yüzde 36 olan yıllık enflasyon beklentisinin değiştirip değiştirmeyeceğine çevrildi.

Taze meyve sebze yüzde 7,65 enflasyon

Yıllık tüketici enflasyonu

(TÜFE, %)

Ocak ayında tüketici enflasyonu hem mallar hem de hizmet tarafında güçlü kalmaya devam etti. İç talebin hala güçlü olduğuna işaret eden enflasyonda giyim ve ayakkabı hariç tüm ana harcama gruplarında artış yaşandı. Aylık enflasyona en yüksek katkı ise aylık artışı yüzde 5,19 ile manşet enflasyonun altında kalan gıda ve içecek grubundan geldi. Ayrıntısına bakıldığında işlenmemiş gıda grubunda aylık artış yüzde 7,01, taze meyve ve sebze grubunda ise yüzde 7,65 oldu. İşlenmiş gıda grubunda ise daha düşük yüzde 3,58 fiyat artışı yaşandı. Ekmek ve tahıllarda ise ocaktaki fiyat yükselişi yüzde 4,9 olarak gerçekleşti. Şubatta da özellikle taze sebze

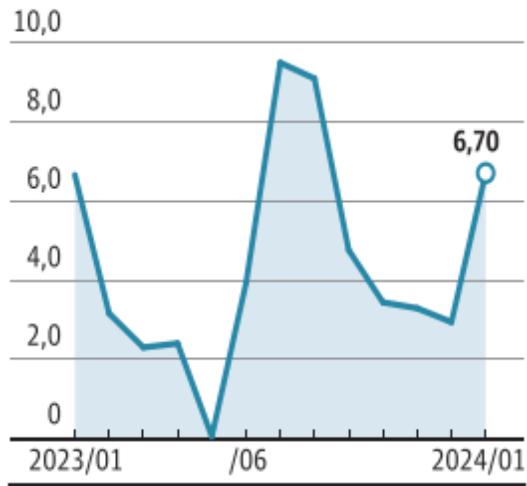
ve meyve grubunda fiyat artışlarının manşet enflasyonu olumsuz etkilemesi bekleniyor. Yıllık enflasyona da en yüksek katkısı 17.6 puan ile yine gıda grubu yaptı.

Ulaştırma ve konuttan 1.1 puan katkı

Ulaştırma grubunda hem döviz kurları, hem vergi ayarlamaları, ücret zamları ile birlikte hareket eden kalemlerin etkisiyle aylık enflasyon yüzde 6,53 arttı. Bu grubun genel enflasyona katkısı 1.13 puan oldu. Ocak ayının zam şampiyonlarından uçak, otobüs biletleri ve taksi ücreti ulaştırma grubundaki aylık artışın yükselişinde akaryakıt fiyatlarındaki gelişmelerle birlikte büyük rol oynadı.

Aylık tüketici enflasyonu

(TÜFE, %)

Konut grubu da aylık yüzde 7,43 artış ile genel tüketici enflasyonuna en yüksek katkısı yapan üçüncü harcama grubu oldu. Konut grubunun genel enflasyona katkısı 1.06 puan olurken özellikle elektrik dışındaki diğer alt kalemlerde fiyat artışları güçlü gerçekleşti. Kirada aylık artış yüzde 11,46 olurken, yıllık kira enflasyonu yüzde 111,84'e yükseldi.

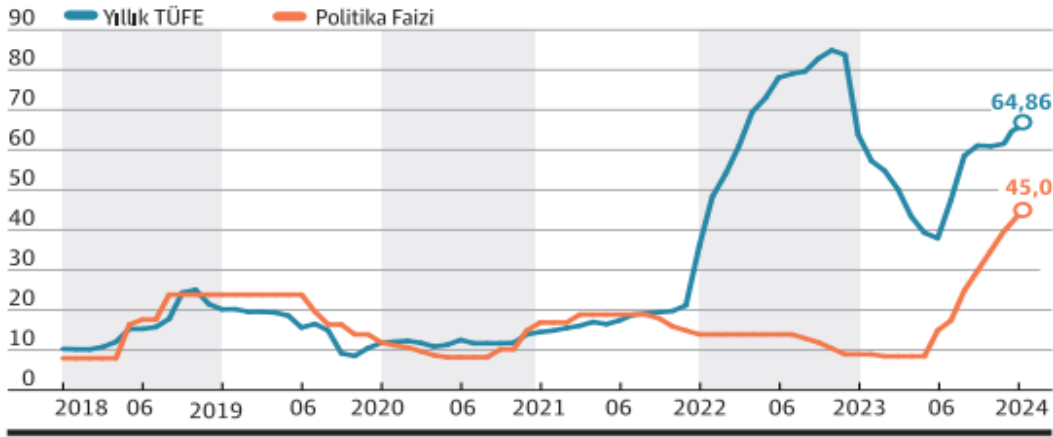
Konut grubunun payı 2.42 puan azaldı

Genel enflasyona dördüncü en yüksek katkısı veren grup ise lokanta ve oteller oldu. Bu grupta aylık enflasyon yüzde 12,17 olurken

0.99 puan yukarı taşımayı başardı genel enflasyonu. Grupta yıllık enflasyon da yüzde 92,27 ile güçlü seyretti. Sağlık yüzde 17,68 ile en yüksek artışı yaşayan harcama grubu olurken ilaç fiyatlarındaki ve sağlık sigortasındaki hızlı yükselişler bu artışın nedeni oldu.

TÜİK'in ocakta enflasyon sepeti içerisindeki ana harcama gruplarının ağırlıklarını güncelledi ve 12 harcama grubundan 8'inin sepetteki payını artırdı. Revizyonda ulaştırma grubunun payı 2.27 puan yükseltilirken, konut grubunun payının 2.42 puan azaltılması dikkat çekti.

MB politika faizi ve yıllık tüketici enflasyonu (%)

Mal ve hizmet enflasyonu arasındaki fark ocak ayında da dikkat çekici olmaya devam etti. Mal enflasyonu aylık yüzde 4,6 olurken hizmet enflasyonu temmuz ayından bu

TÜFE'de hangi grup enflasyonu nasıl etkiledi

	Aylık artış (%)	Etkisi (puan)
Gıda ve alkolsüz içecekler	5,19	1,3
Alkollü içecekler ve tütün	4,92	0,18
Giyim ve ayakkabı	-1,61	-0,11
Konut	7,43	1,06
Ev eşyası	7,33	0,6
Sağlık	17,68	0,66
Ulaştırma	6,53	1,13
Haberleşme	2,98	0,1
Eğlence ve kültür	9,07	0,3
Eğitim	3,17	0,06
Lokanta ve oteller	12,17	0,99
Çeşitli mal ve hiz.	10,25	0,44

yana süren düşüş eğilimini terse çevirdi ve ocakta yüzde 12,14 arttı. Ekonomistler hizmet enflasyonundaki katılığın sürdüğüne işaret ederken iç talebin halen daha canlı olduğunu rakamların ortaya koyduğunu vurguladı. Ayrıca ekonomistler haberleşme hizmetleri haricinde tüm hizmet fiyatlarının çift haneli artışlar sergilemesinin de, enflasyondaki katılığa işaret ettiğini belirtti. Piyasanın 2024 sonu enflasyon beklentisi yüzde 40-45 arasında değişiyor. Merkez Bankası'nın ise şu anda yüzde 36 seviyesinde bulunuyor. Ancak piyasadaki genel kanı yüzde 40'ın altında enflasyonun gerçekleşmesinin mümkün olmadığı yönünde. O nedenle perşembe günkü enflasyon raporundaki mesajlar ve yeni enflasyon beklentisi haftanın en önemli gündemi olarak öne çıkıyor.

Üretici fiyatları ise aylık yüzde 4,14 artarken yıllık enflasyon yüzde 44,20 ile Aralık 2023'teki seviyesinde yatay kaldı. Ocakta temel eczacılık ürünleri grubu aylık bazda yüzde 16,14 ile hızlı yükseldi, aylık ÜFE'yi en fazla artıran grup 0.89 puan ile gıda ürünleri oldu. Bu dönemde aylık bazda fiyatların yüzde 6,32 düştüğü elektrik, gaz üretim ve dağıtım kalemi ise aylık ÜFE enflasyonunu 0.59 puan gerilettili.

Çekirdek enflasyon genel enflasyondan hızlı

TÜİK'in çekirdek enflasyon göstergeleri de ocak ayında bozulma yaşadı. Ocakta mevsimlik ürünler hariç endekste ki aylık ve yıllık artışlar sırasıyla yüzde 7,29 ve yüzde 65,77 ile manşet TÜFE'nin üzerinde gerçekleşerek mevsimsel etkenlerin enflasyonu bir miktar sınırlandırdığına işaret etti. Ocakta B endeksi (işlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE) aylık ve yıllık bazda sırasıyla yüzde 6,85 ve yüzde 67,68 artış gösterdi. C endeksinde (enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE) ocakta için kaydedilen artış oranları aylık ve yıllıkta sırasıyla yüzde 7,58 ve yüzde 70,48 oldu.

Bakan Şimşek: Artış geçici etkilerden

Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek sosyal medya hesabından enflasyon verilerini değerlendirdi. Şimşek ocak ayında aylık enflasyonun geçici etkiler kaynaklı yükselerek yüzde 6,7 gerçekleştiğini, yıllık enflasyon yüzde 64,9 olduğunu belirterek "Ocak ayında büyük oranda enflasyona yansıyan bu etkilerin enflasyonun ana eğilimini etkilemesini beklemiyoruz. Şubat'tan itibaren aylık enflasyonun kayda değer şekilde düşerek tahmin patikamızla uyumlu seyredeceğini öngörüyoruz. Yıllık enflasyonda ise yılın ikinci yarısında belirgin bir gerileme göreceğiz. Fiyat istikrarını sağlamak temel önceliğimizdir" dedi.

UZMANLAR ENFLASYON VERİSİNİ NASIL DEĞERLENDİRDİ

Ek sıkılaşma ihtimali halen masada

Gedik Yatırım Baş Ekonomisti Serkan Gönençler: Hizmet enflasyonu enflasyonda ana sürükleyici faktör olurken, gıda enflasyonu tahminimizin hafif altında kaldı. TCMB'nin para politikası söyleminde ve enflasyon tahmininde önemli bir değişikliğe gitmesini (şu aşamada) beklemiyoruz.

TCMB'nin Enflasyon Raporu'nda politika söyleminde ve de yüzde 36'lık sene sonu TÜFE enflasyon tahmininde önemli bir değişikliğe gitmesini beklemiyoruz. Bununla beraber, hizmet enflasyonundaki katılığın gözlenmesi açısından şubat enflasyonunun takip edilmesi gerekiyor. Ek olarak, dezenflasyon süreci için belki de temel belirleyici faktör olan iç talepte kayda değer bir yavaşlamanın henüz gerçekleşmediğini, aksine son haftalarda yeniden biraz yukarı yönlü hareketlendiğini gözlemliyoruz. Döviz rezervlerinde aralık ayının son haftalarından itibaren 10 milyar doları aşan bir gerileme de yakından takip ediliyor. Tüm bunları toparladığımızda, özellikle yerel seçimlerin ardından para politikasında ek sıkılaşma ihtimalinin halen masada olduğunu düşünüyoruz.

Ücret şoku fiyatlara hızlı ve sert yansıyor

İş Yatırım Ekonomisti Dağlar Özkan: Enflasyon eğiliminde ücret zamları kaynaklı bir bozulma söz konusu yüzde 49 asgari ücret artışının fiyatlara geçişi beklediğimizden daha hızlı ve daha sert gerçekleşiyor. Enflasyondaki bozulma hem mal hem hizmetleri ilgilendiriyor ancak hizmetlerde çok daha yüksek rakamlar görüyoruz. Enflasyon verisindeki bu olumsuz tablo fiyatlama davranışlarını düzeltmenin zaman alacağını gösteriyor. Ücret şoku ve genişleyici maliye politikası ikilisine karşın sıkı para politikası kısa vadede yetersiz kalıyor. Enflasyondaki bozulmanın kalıcılaşması ihtimaline karşın TCMB'nin yerel seçimlerin ardından ilave faiz artışına gitmesi gerekebilir. Şubat-mart-nisanda enflasyonun yüzde 3,5-4,0 bandında seyredeceğini düşünüyoruz. Ücret şokunun etkilerinin devreden çıkması ve yerel seçimlerin ardından ilave sıkılaştırma ile aylık enflasyonun mayıs ayından itibaren yüzde 2,5 civarında seyretmesine bekleriz. Beklentimizden yüksek ocak enflasyonu ve yerel seçimlerin ardından elektrik zammı beklentimiz sebebiyle yılsonu enflasyon tahminimizi yüzde 42'den yüzde 43'e çekiyoruz.

OECD, Türkiye'nin büyüme tahminini değiştirmedir

OECD 2023'te yüzde 3,1 olan küresel ekonomik büyümenin bu yıl yüzde 2,9'a gerileyeceğini ve 2025'te yeniden yüzde 3'e yükseleceğini öngördü. Kurum, Türkiye'nin 2024 yılı ekonomisine yönelik yüzde 2,9 olan büyüme beklentisinde ise değişikliğe gitmedi.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), "Büyüme için Temelleri Güçlendirmek" temasıyla hazırladığı Ekonomik Görünüm Ara Dönem Raporu'nu açıkladı. Buna göre, küresel ekonomik büyüme 2023'te direnç gösterdi ve enflasyon beklenenden daha hızlı geriledi.

Küresel ekonomi, geçen yıl yüzde 3,1 büyüdü. Büyüme, dördüncü çeyrek de dahil olmak üzere yıl boyunca özellikle ABD'de güçlü kalırken, diğer birçok gelişmiş ülkede enerji krizinin de etkilerini yansıtan şekilde daha zayıf oldu.

Ekonomik büyüme geçen yıl G20 ülkelerinde yüzde 3,3, ABD'de yüzde 2,5 olarak gerçekleşti.

Euro Bölgesi'nde büyüme yüzde 0,5 olurken Avrupa'nın en büyük ekonomisi Almanya'da yüzde 0,1 daralma görüldü. Ekonomik büyüme İngiltere'de 2023'te yüzde 0,3, Fransa'da yüzde 0,9, Çin'de yüzde 5,2, Hindistan'da yüzde 6,7 ve Türkiye'de yüzde 4,1 oldu.

Brezilya ekonomisi yüzde 3,1, Japonya ekonomisi yüzde 1,9 ve Rusya ekonomisi yüzde 3,1 büyüme gösterdi, Suudi Arabistan ekonomisi geçen yıl yüzde 0,9 daraldı.

İlamlı büyüme sürececek

Küresel ekonomideki büyümenin bu yıl ise yüzde 2,9 olacağı, 2025'te finansal koşulların da iyileşmesiyle yüzde 3'e yükseleceği öngörülüyor.

Söz konusu büyüme öngörülerini OECD'nin geçen kasımda yayımladığı Ekonomik Görünüm raporuyla karşılaştırıldığında, bu yıl için küresel ekonomik büyüme tahmininin yüzde 2,7'den yüzde 2,9'a yükseltildiği anlamına geliyor. OECD'nin 2025'e yönelik küresel ekonomik büyüme beklentisi değişmedi.

ABD'de ekonomik büyümenin, hane halkı harcamaları ve güçlü işgücü piyasası koşulları tarafından desteklenmeye devam edeceği ancak bu yıl yüzde 2,1'e ve 2025'te yüzde 1,7'ye düşeceği tahmin ediliyor.

Euro Bölgesi'nde ekonomik büyüme tahmini bu yıl için 0,3 aşağı yönlü revize edilip 2025 için değiştirilmezken, sırasıyla yüzde 0,6 ve yüzde 1,3 düzeyinde öngörüldü.

Çin ekonomisinin düşük talep, yüksek borç ve zayıf emlak piyasasının etkisiyle bu yıl yüzde 4,7 ve 2025'te yüzde 4,2'ye gerilemesi bekleniyor.

Türkiye'nin 2024 büyüme beklentisini değiştirmedir

Türkiye ekonomisinde ise büyümenin bu yıl yüzde 2,9 olması beklenirken, 2025'te yüzde 3,1 olacağı öngörülüyor. OECD, kasımdaki tahminlerine göre, Türkiye ekonomisinde bu yıl için büyüme öngörüsünü değiştirmedir, 2025 için yüzde 0,1 düşürerek yüzde 3,1'e revize etti.

"Enflasyonist sürecin 2025'te biteceğinden emin olmak için erken"

Enerji ve gıda fiyatlarındaki gerileme ve sıkı para politikasına bağlı olarak enflasyon, geçen yıl birçok ülkede düşüş gösterdi.

Öte yandan rapora göre, çekirdek enflasyonun çoğu ülkede hala hedefin üzerinde seyretmesi ve işgücü maliyetlerindeki artışın orta vadeli enflasyon hedefleriyle uyumlu olan seviyeden yüksek olması nedeniyle, 2021'de başlayan enflasyonist sürecin 2025'te sona ereceğinden emin olmak için henüz erken.

Orta Doğu başta olmak üzere jeopolitik gerilimlerin enflasyonda yukarı yönlü baskı oluşturma riski bulunurken, bölgede çatışmanın genişlemesi veya tırmanması deniz taşımacılığını beklenenden daha kapsamlı şekilde kesintiye uğratabilir ve arz darboğazları yoğunlaşabilir.

Orta Doğu'dan Asya, Avrupa ve Amerika'ya petrol ve gaz tedarikinde kilit rotalardaki trafiğin kesintiye uğraması halinde enerji fiyatlarında artış görülebilir.

Bu durum, küresel ekonomik büyümeye zarar vererek doğrudan enflasyon baskılarını

artırabilir.

Fitch'ten Türkiye'yi de ilgilendiren sermaye akışı tahmini: 200 milyar doları bulacak

Fitch, bu yıl Türkiye, Meksika, Güney Kore, Güney Afrika, Brezilya, Polonya, Hindistan, Endonezya ve Rusya'ya sermaye akışının son 10 yılın en yüksek seviyesine çıkarak 200 milyar doları bulacağı tahmininde bulundu.

Fitch Ratings, bu yıl gelişmekte olan en büyük dokuz ülkeye sermaye akışının son 10 yılın en yüksek seviyesine çıkarak 200 milyar doları bulacağını öngördü.

Fitch Ratings, "Gelişmekte Olan Piyasalara Net Sermaye Akışları Güçlü Bir Şekilde Toparlanacak" başlıklı analizinde, "Küresel Ekonomik Görünüm" raporunda yer alan dokuz gelişmekte olan ülkeye odaklanarak en büyük gelişmekte olan piyasalara net özel sermaye akışlarındaki eğilimleri inceledi.

Bu ülkeler arasında **Türkiye, Meksika, Güney Kore, Güney Afrika, Brezilya, Polonya, Hindistan, Endonezya ve Rusya** yer aldı.

Analizde, **Çin** haricindeki gelişmekte olan piyasalara yönelik net sermaye akışları doğrudan yabancı yatırımlar, portföy öz kaynakları, portföy borçları ve banka akışları olmak üzere dört kategoriden oluştu.

Buna göre, gelişmekte olan piyasalarda gelişmiş ekonomilere göre daha yüksek büyüme ve ABD Merkez Bankası'nın bu yıl içinde faiz indirimine gideceğine ilişkin beklentilere bağlı olarak, bu yıl gelişmekte olan piyasalara net sermaye akışı 200 milyar dolarla 2013'ten beri görülen en yüksek seviyeye çıkacak.

Böylece, gelişmekte olan piyasalara sermaye akışları bu yıl güçlü şekilde toparlanarak bu ülkelerdeki GSYH'nin yüzde 2,2'sine ulaşacak.

Gelişmekte olan piyasalara sermaye akışlarının büyük kısmını doğrudan yabancı yatırımlar oluştururken, yatırım destinasyonları arasında Hindistan, Brezilya, Meksika ve Endonezya, zaman içinde kalıcı net sermaye girişleri kaydeden ülkeler olarak öne çıkacak.

Söz konusu dokuz gelişmekte olan piyasaya sermaye akışı 2007'de 408 milyar dolarla zirve yaparken, bu rakam ülkelerin gayri safi yurt içi hasılasının (GSYH) yaklaşık yüzde 5'ine denk gelmişti. Bu ülkelere sermaye akışı 2015'ten itibaren önemli ölçüde zayıflamıştı.

Gelişmekte olan dokuz piyasaya sermaye akışı son iki yıldır oynaklık gösterirken, 2022'de negatife dönmüş ve 2023'ün üçüncü çeyreği itibarıyla Rusya'dan çıkışlardaki artışın etkisiyle yeniden toparlanma eğilimine geçmişti.

Kırsalda depremin yaraları sarıldı mı?

Ali Ekber YILDIRIM

06 Şubat 2024 Salı

Asrın felaketi olarak adlandırılan 6 Şubat depreminin üzerinden tam 1 yıl geçti. Resmi rakamlara göre can kaybımız 53 bin 537 oldu. Gayri resmi rakamların bunun birkaç katı olduğu iddia ediliyor. Hala kayıp olanlar var. Fiziksel ve gönülden yaralı on binlerce yurttaşımız var. Depremin üzerinden bir yıl geçtikten sonra bilanço çok net ortaya çıktı. Durum anlatıldığından çok daha kötü. Yaraların sarılması yıllar alacak.

Depremin 1.yılında ne yazık ki siyaset insanlığın önüne geçti. Depremzedeler üzerinden oy hesabı yapılıyor. “Oy verersen hizmet alırsın” deniliyor. Bu sözler yaşanan depremden çok daha ağır.

Depremin etkili olduğu 11 il, Türkiye’nin toplam tarımsal üretim alanının yüzde 17’sini, çiftçilerin yüzde 14’ünü, tarımsal hasılanın yüzde 15’ini, ekili alanın yüzde 16’sını, canlı hayvan varlığının yüzde 18’ini, çayır ve mera alanının yüzde 10’unu kapsıyor. Tarımsal ihracatın yüzde 22’si bu bölgeden gerçekleştiriliyor.

Depreme rağmen üretim devam etti

Çiftçilik diğer işlere, diğer mesleklere benzemez. İşinizi aksatamazsınız. Zamanında yapmak zorundasınız. En yakınınızı kaybederseniz, cenazenizi kaldırır daha acısını yaşamadan işinizin başına dönersiniz. Deprem bölgesindeki çiftçiler de öyle yaptı. Cenazesini kaldıran işine döndü. Yaralı olarak hastanede iken “inekler ne olacak yem verildi mi? Sağıldı mı?” diye soranlar oldu. Hastanede kendi derdine değil hayvanlarının derdine düşenler oldu.

Yakınlarının, evlatlarının, akrabalarının, arkadaşlarının, komşularının cenazesini toprağa verdikten sonra tarlaya gidip ekim yapan çiftçiler oldu. Üstelik sadece kendileri için değil, sizin, bizim için üretiyorlar. Kimse aç kalmasın, gıdasız kalmasın diye üretiyorlar. Depremde yaşamını yitirenlerin tarlaları bile büyük bölümü ekildi. Yakınları, akrabaları tarlaları boş bırakmadı.

Tarım Bakanlığı 14 milyar lira destek verdi

Tarım ve Orman Bakanlığı depremin yıldönümü nedeniyle bir açıklama yayınladı. Deprem bölgesine 14 milyar lira destek verildiğini bildirdi. Çiftçilerle yapılan kısa röportajlarda devletin çiftçileri yalnız bırakmadığı çok destek olduğu ifade edildi.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı açıklamasında özetle şu bilgilere yer verdi: “Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliği’nde yapılan değişiklikle 2023 üretim yılı için ürün değişikliği başvuru süresi uzatılarak deprem bölgesindeki çiftçilerin tarımsal desteklerden faydalanmaları konusunda oluşabilecek mağduriyetlerin önüne geçildi. Afet Bölgesi ilan edilen illerimizde ve diğer illerimizde üreticilerin zamanında müracaat yapamayacağı, gecikmeler olabileceği öngörülerek birçok projede destekleme ve hibe başvuru süreleri uzatıldı. Yine deprem afetinden etkilenen illerimizde mazot gübre desteği kapsamında aynı olarak yapılması gereken ödemenin nakdi olarak yapılması suretiyle çiftçilerimizin ihtiyaçlarına yönelik harcama kolaylığı sağlandı. Bu kapsamda, deprem bölgesindeki çiftçilerimize toplam 2 milyar 900 milyon TL mazot gübre destekleme ödemesi yapıldı.” Yumaklı, depremden etkilenen 11 ilde hayvanları telef olan ve tarım sigortası yaptıran üreticilere, devlet destekli TARSİM kapsamında 37 milyon TL hasar tazminatı ödendiğinin altını çizerek sözlerini şöyle sürdürdü: “Depremden etkilenen illerimizdeki üreticilerimizin üretime devam etmeleri amacıyla, başta yağlı tohumlu bitkiler, baklagiller ve hububat ile sebze üretiminin artırılmasına yönelik olarak Tarım Arazilerinin Kullanımının Etkinleştirilmesi Projesi kapsamında, 127 milyon TL kaynak tahsis edilerek ekim-dikimlerle ilgili faaliyetler yürütüldü. Deprem bölgesinde bitkisel üretimin kesintisiz devam etmesi adına Bakanlığımızca gübre üretici firmalar ile irtibata geçilerek, yapılacak gübre sevkیاتlarında önceliğin deprem bölgesine verilmesi ve bölgeden gelebilecek ilave gübre taleplerinin ivedilikle karşılanması amacıyla koordinasyon süreci yürütüldü.”

Hayvanları telef olanlara bedelsiz hayvan verildi

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı:” Depremden etkilenen illerimizde, büyükbaş, küçükbaş, kanatlı hayvan ve arılı kovan gibi hayvanları telef olan yetiştiricilerimize bu kayıplarının yerine bedelsiz hayvan dağıtımını tamamladık. Bu kapsamda, toplam 909 milyon TL maliyetli; 5 bin 804 büyükbaş, 43 bin 317 küçükbaş, 549 bin kanatlı hayvan ve 26 bin 318 arılı kovanı bedelsiz olarak yetiştiricilerimize teslim ettik. Ayrıca deprem bölgesindeki 10 bin 328 arıcımıza 5 bin 358 ton besleme şekerini bedelsiz dağıttık. Yine hayvancılık kapsamında, depremden etkilenen illerimizde yetiştiricilerimize 1 milyar 372 milyon TL yem desteği ödendi.” bilgisini verdi.

Bakanlığın açıklaması bu sütuna sığmayacak kadar uzun. Bakanlığın penceresinden bakarsanız deprem bölgesinde yapılması gereken ne varsa yapıldı. Yaralar sarıldı. Üretici çok memnun.

Verilen destek yeterli mi?

Öncelikle, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı'nın söyledikleri doğru. Bütün bunları yapmak bakanlığın asli görevi. Bedelsiz hayvan dağıtımı ve yetiştiricilere büyükbaş için hayvan başına 500 lira, küçükbaş hayvanlar için hayvan başına 50 lira olmak üzere bir seferlik verilen yem desteği dışındaki desteklerin neredeyse tamamı zaten çiftçinin hak ettiği ve ödenmesi gereken desteklerdi.

Depremzedelere ilave bir destek verilmedi. Hakkı olan destekler daha erkken ödendi. Düşük faizli tarımsal krediler 1 yıl ötelendi. Şimdi o kredilerin ödenmesi gerekiyor.

Üreticiler: “Yalnız bırakıldık”

Üreticinin penceresinden bakarsanız çok yalnız bırakıldıklarını ifade ediyorlar. Kasım ayında Gaziantep İslahiye, Aralık'ta Hatay Kırıkhan'daydım. Türkiye İş Bankası'nın organizasyonu ile çiftçilerle buluştuk. Toplantılarda söz alarak yaşadıklarını tek tek anlattılar. Yazılı olarak verdiler. Bire bir sohbet ettik. Bunları da o dönemde yazdım.

Çiftçi diyor ki: “ Ürününüz dalında kaldı, kimse yüzümüze bakmadı. Can derindeyken bile üretim yaptık ama ürünümüz değerinde alınmadı. Satacak yer bulamadık. Altyapı ile ilgili çalışmalar yapılmadı.

Buğdayımızı teslim etmek için günlerce sıra bekledik. Ucuza satmak zorunda kaldık. Mısırdaki artan maliyetler karşısında fiyatın sadece yüzde 5,3 oranında artırılması nedeniyle zarar ettik.

Ürünler elde kaldı

Pamuk elde kaldı. Narenciye dalında çürüdü. Akdeniz meyve sineği ile mücadele edilmedi. Şekerpancarını günlerce teslim edemedik, bekletildi.

Tarım Bakanlığı tohum verdi, gübre firmalarıyla görüşüp bölgeye öncelik verilmesini sağladı. Üretici de ekim yaptı, ürün ortaya çıktı ve bu aşamada kimse sahip çıkmadı. Pazarlama konusunda kimse yardımcı olmadı.”

Tarım ve Orman Bakanlığının 65 bin çalışanı var. Ülke genelinde bir organizasyon yapıp narenciye'nin toplanmasını, pazarlanmasını sağlayamadı. Bakanlık bunları görmezden geldi. Üretici bedava vermeye hazırlarken kimse ürünü toplayıp almadı. Ürün dalında kaldığı için bu yıl da o ağaçlardan ürün alınamayacak çiftçinin zararı katlanacak. Yere düşenler çürüdüğü için Akdeniz meyve sineği daha da artacak ve zarar daha da büyüyecek.

İşçi sorununa çözüm bulunamadı

Sadece deprem bölgesinde değil, ülke genelinde tarımda en önemli sorun işçi bulmak. Tarlada, bağda, bahçede, hayvancılık işletmelerinde çalışacak işçi bulmak çok zor. Deprem bölgesinde işçi sorunu çok daha büyük. Çünkü bölgeden dışarıya ciddi bir göç oldu. Bulunan işçilere kalacakları yer bulunamadı. Yer bulanlar kirayı

ödeyemedi. Bu nedenle narenciye başta olmak üzere birçok ürün toplanamadı. Zarar çok büyük.

Bu konuda sivil toplum örgütleri depremin ilk gününden beri bölgede önemli çalışmalar yaptı. İyi bir sınav verdi. Ama yeterli olmadı.

Kırsal için yeni bir yapılanmaya ihtiyaç var

Daha önce yazmıştım, bu vesile ile tekrarlamakta yarar var. Bu felaket bir kez daha gösterdi ki bu tür afetler için köylere yönelik özel bir yapının kurulması şart. AFAD'a bağlı kırsala müdahale birimi olabilir. Ahbap gibi gönüllü kuruluşların bünyesinde kırsal için bir birim oluşturabilir. Daha önce faaliyet gösteren ancak 2005 yılında kapatılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi bir yapı olabilir.

Büyükşehir Yasası ile mahalleye dönüştürülen köylerin depremde şehirdeki mahallelerden farklı olarak en son ulaşılan merkezler oldu. Yani köyleri mahalle yapınca hizmet veya deprem gibi büyük bir felakette kentin merkezi gibi algılanmadığı görüldü.

Tarım topraklarının korunması uyarısı dikkate alınmadı

Depremden kısa bir süre sonra İstanbul Teknik Üniversitesi(İTÜ), depremlerden etkilenen 10 ilde uzman isimlerden oluşan bir ekiple sahada yaptığı bilimsel çalışmaları rapor olarak yayınladı. Raporda en çok dikkat çekilen konulardan birisi tarım arazilerinin kıt kaynak olarak değerlendirilerek imara açılmamasıydı. Fakat uyarılar dikkate alınmadı.

Raporda tarım topraklarının korunması konusunda özetle şu bilgilere yer verildi: “ Bu bölge içerisinde çok sayıda tabiat parkları, milli parklar, tabiat anıtı, yaban hayatı koruma sahaları, tabiat koruma alanları, ormanlar, büyük ovalar ve meralar bulunmaktadır. Bu alanlar uluslararası anlaşmalar ve ulusal mevzuat gereğince koruma altındadır ve Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği kapsamında tanımlanmaktadır. Bu illerimizde göçün de etkisiyle enerji, imar ve tarımsal amaçlı yapılar nedeniyle tarım arazileri tarım dışı kullanıma açılmaktadır. Engebeli alanlardaki mutlak tarım arazileri hem toprak yapısı (meyilli arazi, erozyon vb.) hem de iklim koşulları dolayısı ile kısıtlıdır, bu nedenle kıt kaynak olarak değerlendirilmelidir.

Bitki üretiminin olmadığı araziler mera olarak etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Bitkisel üretime alternatif olarak gelişen hayvancılığın değişen iklim koşullarında devam etmesi ulusal gıda güvenliğinde önemli pay sahibi olması beklenmektedir. Değişen iklim koşulları altında bölge nüfusunun gıda ihtiyacının karşılanabilmesi için, diğer sektörler ile birlikte bütünleşik arazi kullanım planlama çalışmaları yapılması ve kıt kaynak konumundaki büyük ova topraklarının korunması sağlanmalıdır.

6 Şubat 2023 depremlerinde etkilenen bölgelerde kentin yeniden yapılanması sürecini de içerecek şekilde “afet sonrası iyileştirme ve kalkınma planı” hayata geçirilmeli, yeniden yapılanma süreci başlatılmalıdır.

Doğal tehlikeler karşısında yaşanan büyük yıkımların temel nedenlerinden birisi kentlerin doğal eşikleri aşmış olmasından kaynaklanmaktadır. Jeolojik açıdan sakıncalı alanlar, verimli tarım alanları, su kaynakları, ekolojik hassas alanlar, dere yatakları, taşkın ve heyelan alanları gibi doğal eşikler yeniden yapılanma sürecinde esas alınmalı, yeni planlama sürecinde kültür varlıkları hariç bu alanlarda yapılaşmalara izin verilmemelidir.”

Tarım arazileri, zeytinlikler konut alanı oldu

Bölgenin ihtiyacı olan konutların elbette biran önce yapılması gerekiyor. Hem kent merkezlerinde hem de kırsalda belli oranda konutlar yapıldı. Bu konuda tarım arazilerinin meraların ve zeytinliklerin korunması için birçok uyarı olmasına rağmen bu uyarılar dikkate alınmadı. Birçok yerde tarım alanları, zeytinlikler, mera alanlarına konut inşa edildi.

Depremi merkez üssü olan Kahramanmaraş, ceviz ve badem ıslahında çok önemli bir yere sahip. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sert Kabuklu Meyveler Uygulama ve Araştırma Merkezi (SEKAMER) ıslah çalışmaları ile dünyada bilinen merkezlerden birisi. Dünyadaki 3 ceviz gen havuzundan birisi bu alanda.

SEKAMER'in ceviz, badem, zeytin ve Antep fıstığı araştırma ve ıslah çalışmalarının yapıldığı, öğrenci ve çiftçi uygulama alanı olarak kullanılan, Dulkadiroğlu ilçesi Ağyar mevkiinde (Agyar Mahallesi) bulunan 400 dönüm arazinin 135 dönümü Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Toplu Konut İdaresi (TOKİ) tarafından konut alanı olarak ilan edilerek konutlar yapıldı.

Özetle, 6 Şubat 2023'te Türkiye çok büyük bir felaketle karşı karşıya kaldı. Yaşamını yitirenlere bir kez daha Allah'tan rahmet yakınlarına başsağlığı ve sabır dilerim. Bu felaketin yaralarını kısa sürede sarmak mümkün değil. Felaketten ders alarak daha büyük felaketlere neden olacak adımlar atılmamalı.

Demek ki zamlar enflasyona yol açmıyormuş!

Alaattin AKTAŞ
06 Şubat 2024 Salı

TÜİK ocak ayındaki tüketici fiyat artışını yüzde 6.7 olarak açıklayınca doğrusu bu başlık çok uygun düştü. Fiyatlama davranışlarının, enflasyonun çok daha yüksek gerçekleştiği geçmiş yıllarla kıyaslanmayacak kadar bozulmasına, her önüne gelenin adeta fırsat bu fırsattır diyerek inanılmaz zamlar yapmasına rağmen yüzde 6.7'lik oranda kalınması gerçekten bir mucize!

Bir yandan da şöyle düşünmeye başladım.

TÜİK ya geçen yılın ocak ayındaki yüzde 6.65'i yüksek açıkladı; ya bu yılın ocak ayındaki yüzde 6.70'i düşük...

2023'ün ocak ayına bakıyorum; enflasyonu yukarı itecek başlıca etkenler bu yıla göre ılımlı sayılabilecek değişimler göstermiş ama buna rağmen tüketici fiyatlarında yüzde 6.65 artış olmuş.

Bu yıl olup bitenlere dönüyorum; o bilindik etkenler aylık oranın çok daha yukarıda oluşması gerektiğini söylüyor ama açıklanan geçen yıla hemen hemen aynı.

İşte bu yüzden de ya geçen yılki oran yanlış hesaplama sonucu yüksek açıklandı ya da bu yılki yanlış hesaplanıp düşük açıklandı diyorum ya...

Rahmetli Süleyman Demirel'in ifadesiyle soralım:

“Va mı bunun başka izah taazı?”

Varsa tüm kamuoyu olarak bilmeyi çok isteriz doğrusu.

Temel etkenleri hatırlayalım

Enflasyon oranını belirleyen iki temel etken var. Yalnızca ilgili ay değil, önceki aydaki hareketler de hesaplama yapılan ay için belirleyici ama yalnızca ocak aylarındaki duruma bir kez daha bakalım.

En temel etken dolar kurunun değişimi. Geçen yıl ocaktaki dolar artışı yüzde 0.6, bu yılki artış yüzde 3.4.

Geçen yıl ocakta elektriğe yüzde 0.2 zam gelmiş, doğalgaz yüzde 6.9 ucuzlamıştı. Geçen yıl benzin, motorin ve otogaza ise sırasıyla yüzde 8, yüzde 3.1 ve yüzde 0.5 zam yapılmıştı.

Bu yıl elektrik ve doğalgaz yüzde 0.5 ve yüzde 8.6 zam gördü. Benzin, motorin ve otogaz zamları ise yüzde 8.8, yüzde 7.5 ve yüzde 7.6 oldu.

(Bu arada akaryakıtta ocakta gelen zammı fiyat alınan kente göre daha farklı hesaplamak mümkün. Bu köşede daha önce yazdığım ocak ayına ilişkin oranlarla TÜİK'in oranları arasındaki fark bundan kaynaklanıyor. Ben Ankara'daki fiyatları dikkate alarak hesaplama yapmıştım.)

Enflasyonun en başta gelen tetikleyicilerinden olan döviz kuru ve akaryakıt fiyatlarında geçen yıla göre daha hızlı artış varken TÜFE artışı nasıl oldu da neredeyse aynı oranda kaldı ve geçen yıl yüzde 6.65, bu yıl yüzde 6.70 oldu?

Peşinen söyleyelim; kimse “**Harcama gruplarına göre endeks sonuçlarına bakınca bu sorunun yanıtı bulunur**” demesin! O verilere bakmayı tabii ki biliyoruz. Elbette o verilerin ağırlığına ve ortalamasına göre yüzde 6.70'lik bir sonuç elde ediliyor.

Soru başka; özellikle hizmetler sektöründe fiyat algısı tümüyle bozulmuşken ve fiyatlama davranışı böylesine raydan çıkmışken nasıl oluyor da fiyat artışı geçen yıllar aynı düzeyde kalıyor?

Üstelik bu durum, temel girdi niteliğindeki kur ve akaryakıt fiyat artışı geçen yılın çok üstündeyken yaşanıyor.

Yoksa vatandaş piyasadaki fiyatları algıırken yanılgıya mı düşüyor?

Madde ağırlıkları değişti

TÜFE'de uygulanacak ana harcama grubu ve madde ağırlıkları her yılbaşında olduğu gibi yeniden belirlendi.

Harcama eğilimindeki değişikliğe ve önceki yıl gerçekleşen fiyat artış ya da düşüş hızına bağlı olarak bazı kalemlerin ağırlığının artması, bazılarının da düşmesi normal bir durum.

Ana harcama grupları içinde en temel değişiklik konut ve ulaşırmada...

Konut grubunun ağırlığı 2.41 puan gerileyerek yüzde 16.62'den yüzde 14.20'ye indi. Bu gerilemeye yol açan en büyük etken elektrik ücretinin payındaki düşüş. Elektrik ücretinin geçen yılki TÜFE'de yüzde 3.58 olan ağırlığı 1.82 puan düşürülerek bu yıl yüzde 1.76'ya indirildi.

Elektriğin ağırlığındaki bu düşüş, tabii ki elektrik kullanımının azalmasından değil, geçen yıl bu kalemde fiyatların gerilemesinden kaynaklandı. Geçen yılın tümünde TÜFE yaklaşık yüzde 65 artarken, elektrikte TÜİK verilerine göre yüzde 13.4'lük ucuzlama oldu.

Ağırlık belirlemede temel yaklaşım şöyle:

2023 başında 100 lira olan harcamanın 3.58 lirası elektriğe ayrılıyordu. 2024 başına gelindiğinde toplam harcama yüzde 65 artışla 165 liraya çıktı, buna karşılık elektriğe ödenen 3.58 lira yüzde 13.4 düşüşle 3.10 liraya geriledi. İşte 3.10 liranın toplam 165 lira olan harcamadaki payı da 1.88 liraya indi.

Hesaplama bire bir böyle değilse ve başka etkenler de dikkate alınıyorsa da temel mantık bu.

Dolayısıyla elektriğin payında ortaya çıkan bu gerileme normal bir gelişme. Ama elektriğe yıl içinde, özellikle de kaygı duyulduğu gibi seçimden sonra yüklü zam gelirse bu zam endekse düşük yansımış olacak.

Konut grubunda şebeke suyunun payı da yüzde 2.24'ten yüzde 1.85'e geriledi.

Gerçek kiranın geçen yıl yüzde 4.53 olan ağırlığı ise bu yıl için yüzde 5.06'ya çıkarıldı.

Konuttan ulaşırmaya...

Konut grubunun ağırlığında yaşanan 2.41 puanlık düşüş, neredeyse aynen ulaşırmaya eklendi. Ulaştırmmanın ağırlığı 2.27 puan arttı.

Ulaştırma grubundaki ağırlığın da hemen hemen tümü benzinli otomobilin ağırlığındaki artıştan kaynaklandı. Benzinli otomobilin TÜFE'de geçen yıl yüzde 5.11 olan ağırlığı bu yıl yüzde 7.08'e yükseldi. Artış tam 1.97 puan.

Gıdanın payı düştü

Ağırlık değişiminde gıda ve alkolsüz içeceklerin payında meydana gelen 0.45 puanlık düşüş de dikkati çekti. Bu ana harcama grubunun ağırlığı yüzde 24.98'e düştü. Bu oran, son dört yılın en düşük oranına işaret ediyor.

Gıdanın payı aşağı çekiliyor ama biliniyor ki gelir düzeyi düştükçe gıda harcamalarının toplamdaki payı artıyor. İnsanlar ister istemez öncelikle doymak ve barınmak için harcama yapıyor.

Ama TÜFE tüm Türkiye'nin toplam harcamasındaki fiyat değişimini ölçüyor. Ne var ki gelir dağılımı bozuk olduğu için gıdaya belki yüzde 50, belki daha fazla pay ayırmak durumunda olan geniş kitleler, gıda maddelerinin yüklü zam görmesi yüzünden enflasyon olarak tabii ki bu harcamayı daha yoğun hissediyor. TÜFE bu haliyle yüzde 100 doğru ölçülse bile vatandaşın gerçek harcamasındaki değişimi ölçmekten uzak kalıyor.

Depremden etkilenen 11 il, 2023'ün tümünde bütçeye 159,4 milyar vergi olmak üzere toplam 178,9 milyar lira gelir aktarırken, bu illere 339,7 milyar lira bütçe harcaması yapıldı.

11 il içinde ekonomik büyüklüğüyle orantılı olarak en çok vergi ödeyen ve depremde en çok etkilenen Hatay'da tahsilat yüzde 10,5, ikinci sıradaki Kahramanmaraş'ta da yüzde 27,5 düştü.

Depremzede 11 ilin toplam ihracatı geçen yıl yüzde 12,6, ithalatı yüzde 21,8 azaldı, dış ticaret hacmi yüzde 17 daraldı.

Deprem illerinin mevduat ve kredi hacmi ülke ortalamasının üzerinde büyüdü, takipteki alacakları ise daha düşük oranda arttı.

2023'te 11 ile bütçeden net harcama 160,8 milyar TL

Naki BAKIR

06 Şubat 2024 Salı

Resmi verilere göre 50 binden fazla insanın öldüğü Kahramanmaraş merkezli 6 Şubat depremlerinin birinci yılı geride kalırken, aldığı hasarları onararak ekonomik ve sosyal anlamda toparlanma süreci devam eden depremzede 11 ile geçen yıl merkezi yönetim bütçesinden

“net” bazda 160 milyar lira dolayında bir transfer yapıldığı belirlendi.

6 Şubat 2023'te meydana gelen Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçeleri merkezli 7.7 ve 7.6 büyüklüklerinde iki depremin üzerinden bir yıl geçti.

Bu 11 ile ait şu ana kadar alınabilen makro ekonomik veriler, bölgede ekonomik ve sosyal yaşamda belli ölçüde toparlanma kaydedildiğini ortaya koydu. Depremde en çok etkilenen Hatay ve Kahramanmaraş ile Kilis'te yıllık vergi gelirlerindeki düşüşler il ekonomilerindeki daralmaya işaret ederken, diğer depremzede illerde vergi tahsilatındaki artış bunun tersine işaret etti.

Makro verilere göre depremzede iller, ekonomik hayatın sarsılmakla birlikte ayakta kalması sayesinde merkezi yönetim bütçesine başta vergi olmak üzere gelir yaratmaya devam etti. Bu illere yapılan harcama ise bütçedeki diğer bazı harcama alanları ile karşılaştırıldığında mütevazı kaldı. 2023 yılının tümünde bu illere bütçeden yapılan harcamadan bu illerden sağlanan bütçe geliri düştüğünde, toplam net aktarmanın 160,8 milyar lira olduğu belirlendi.

İki ilde sert ekonomik daralma

11 ilde, 2023'ün tümündeki toplam vergi tahakkuku önceki yıla göre yüzde 53,3 artarak 243,8 milyar, tahsilatı ise yüzde 31,8 artışla 159,4 milyar lira oldu.

Tahakkuktaki artış Türkiye genelinde yüzde 85,6 ve tahsil edilen tutardaki de ülke genelinde yüzde 91 olan oranlara göre düşük kaldı. Tahsilatın tahakkuka oranı ülke genelinde 2022'den 2023'e yüzde 81,3'ten yüzde 83,7'ye yükselirken; 11 ilde yüzde 76'den, yüzde 65,4'e düştü. Ekonomik canlılık için temel gösterge olan vergide, depremzede iller arasında depremden etkilenme oranına göre farklı seyir gözlemlendi.

Bu iller içinde 2022'de en çok vergiyi ödeyen ve depremden en çok etkilenen Hatay'da tahsilat 2023'te yüzde 10,5, ikinci sıradaki Kahramanmaraş'ta da yüzde 27,5 düşüş gösterdi. Pastada küçük payı olan illerden Kilis'te de tahsilat önceki yıla göre yüzde 27,4 azalırken, depremden görece daha az etkilenen illerden Elâzığ'da yüzde 131,4, Şanlıurfa'da 129,3, Diyarbakır'da yüzde 111'lik artışlar dikkati çekti.

Ekonomik büyüklüğüyle orantılı olarak bu iller içinde yüksek vergi ödeyen illerden Gaziantep'te tahsilat önceki yıla göre yüzde 58,9 ve Adana'da da yüzde 49,3 arttı. Geçen yıl depremzede iller içinde vergi tahsilatının tahakkuka oranı yüzde 38,1'le en düşük Kahramanmaraş'ta ve yüzde 78,9'la en yüksek Elazığ'da gerçekleşti.

Aylar bazında bakıldığında 11 il toplamında Ocak 2023'te 12,2 milyar lira olan vergi tahsilatının, depremlerin yaşandığı şubat ayında 4,5 milyara düştüğü, izleyen dönemde yavaş yavaş artan tutarın vergi beyanname ve ödeme dönemleriyle de ilintili olarak ağustosta 23,6 milyar liraya ulaştığı, yılın son ayında da 20,1 milyar lira olarak gerçekleştiği görülüyor.

Depremzede 11 il 19,4 milyarı da vergi dışı alanlardan olmak üzere geçen yılın tümünde merkezi yönetim bütçesine toplamda 178,9 milyar lira gelir aktardı. Deprem tahribatına rağmen bu illerin bütçeye sağladığı gelirler önceki yıla göre yüzde 34,3 arttı. Buna karşılık toplam bütçe harcamalarının yüzde 123,8 arttığı 2023'te, deprem öncesi de dahil yıl boyunca bu illere yapılan toplam bütçe harcaması yüzde 108'lik bir artışla 339,7 milyar lira oldu.

11 ilin toplam bütçe gelirlerinde 2022'de yüzde 4,8 olan payı 2023'te yüzde 3,4'e, bütçe harcamalarından aldığı pay da yüzde 5,5'ten yüzde 5,2'ye düştü. Sağladıkları bütçe geliri bütçeden aldıkları toplam harcamadan düşüldüğünde depremin vurduğu 11 ile yapılan "net" harcamanın ise 160,8 milyar lira olduğu hesaplandı. 2022 yılında bu tutar 29,9 milyar lira olmuştu.

Depremzede ve diğer illerde vergi tahakkuk ve tahsilatı (Milyar TL)								
	2022			2023			Yıllık Değ. %	
	Tahakkuk	Tahsilat	Taha. / Tah. %	Tahakkuk	Tahsilat	Taha. / Tah. %	Tahakkuk	Tahsilat
Adana	44,3	31,8	71,7	69,5	47,4	68,2	56,8	49,3
Adıyaman	2,3	1,6	70,8	3,7	2,3	61,1	65,1	42,6
Diyarbakır	11,1	7,3	65,4	21,5	15,4	71,5	93,1	111,0
Elâzığ	3,4	2,5	74,5	7,4	5,8	78,9	118,5	131,4
Gaziantep	21,5	15,8	73,2	36,8	25,0	68,1	70,8	58,9
Hatay	53,0	45,5	85,8	63,8	40,7	63,8	20,5	-10,5
Malatya	4,6	3,5	77,7	7,4	4,7	63,4	63,1	33,0
K. Maraş	7,3	6,0	82,4	11,4	4,3	38,1	56,8	-27,5
Ş. Urfa	7,5	4,4	58,7	15,6	10,1	64,9	107,4	129,3
Kilis	1,7	1,0	59,9	1,5	0,7	47,2	-7,8	-27,4
Osmaniye	2,5	1,6	64,4	5,2	2,9	55,9	109,5	82,0
11 İL	159,1	120,9	76,0	243,8	159,4	65,4	53,3	31,8
Diğer iller	2.736,8	2.232,5	81,6	5.131,6	4.341,5	84,6	87,5	94,5
TÜRKİYE	2.895,8	2.353,4	81,3	5.375,5	4.500,9	83,7	85,6	91,2

Bütçe geliri									Depremzede illerin dış ticareti (Milyon \$)						
	Bütçe geliri (Tahsilat)			Bütçe Harcaması			Harcama/ Gelir (%)			İHRACAT			İTHALAT		
	2022	2023	Değ. %	2022	2023	Değ. %	2022	2023		2022	2023	Değ. %	2022	2023	Değ. %
Adana	34,9	52,8	51,3	25,2	51,4	104	72,1	97,2	Adana	3.117,0	2.979,2	-4,4	4.883,2	4.170,9	-14,6
Adıyaman	1,8	2,6	39,9	6,7	14,5	114,8	364,6	559,8	Adıyaman	97,3	67,5	-30,6	82,7	54,9	-33,7
Diyarbakır	9,2	19,1	106,7	26,9	57,1	112,3	291,7	299,5	Diyarbakır	419,3	334,7	-20,2	129,5	151,1	16,7
Elâzığ	3	6,7	121,4	12,9	27,6	112,9	426,7	410,3	Elâzığ	366,9	335,1	-8,7	46,3	71,6	54,6
Gaziantep	17,1	27,2	58,7	18,6	41,5	122,8	108,9	152,9	Gaziantep	11.197,3	10.528,3	-6,0	8.497,8	7.085,6	-16,6
Hatay	47,6	43	-9,6	17,5	35	99,8	36,9	81,5	Hatay	4.065,7	2.919,8	-28,2	7.662,9	5.336,2	-30,4
K. Maraş	6,7	5,2	-21,4	13,4	27,8	107,1	201	529,9	K. Maraş	1.411,3	969,5	-31,3	1.731,4	1.143,3	-34,0
Kilis	1,2	0,9	-26,1	3,1	6,3	101,3	259,5	707,3	Kilis	111,9	122,8	9,7	54,8	63,9	16,5
Malatya	4,5	6,2	38,2	11,2	23	106,1	246,8	367,9	Malatya	456,2	387,4	-15,1	171,2	156,6	-8,5
Osmaniye	2	3,5	78,8	6	13,4	124,7	301,3	378,6	Osmaniye	375,0	175,9	-53,1	911,0	596,1	-34,6
Ş. Urfa	5,1	11,6	125,2	21,4	42,1	96,3	417,9	364,4	Şanlıurfa	308,9	350,4	13,4	236,2	345,3	2,7
11 İL	133,2	178,9	34,3	163,1	339,7	108,3	122,4	189,9	11 İL	21.926,8	19.170,6	-12,6	24.507,0	19.175,6	-21,8
Diğer iller	2.397,8	4.640,5	93,5	981,4	1.939,8	97,7	40,9	41,8	Diğer iller	232.242,9	236.606,8	1,9	339.203,6	342.588,4	1,0
MERKEZ	269,1	391,1	45,4	1.798,3	4.306,0	139,4	668,4	1.100,9	TÜRKİYE	254.169,7	255.777,4	0,6	363.710,6	361.774,0	-0,5
TÜRKİYE	2.800,1	5.210,5	86,1	2.942,7	6.585,5	123,8	105,1	126,4	Pay (%)	8,6	7,5	-13,1	6,7	5,3	-21,3

Nette en düşük oran Hatay'a

2023'te depremzede illerden bütçeye sağladığı gelire oranla en düşük bütçe harcaması alan il Hatay oldu. Deprem hasarlarına rağmen bir yılda 40,7 milyarı vergi olmak üzere toplam 43 milyar lira bütçe geliri yaratan bu ile aynı dönemde bunun yüzde 81,5'i kadar olmak üzere 35 milyar liralık harcama yapıldı. Adana da 52,8 milyar liraya karşılık 51,4 milyarla sağladığı gelirin yüzde 97,2'si kadar harcama alırken, diğer illere ise buralardan toplanan bütçe gelirlerinin çok üstünde bütçe harcamaları yapıldı.

Sağladığı gelire oranla en yüksek harcamayı yüzde 707 ile Kilis aldı. Adıyaman'a sağladığı gelirin yüzde 560'ı, Kahramanmaraş'a yüzde 530'u, Elâzığ'a yüzde 410'u,

Osmaniye'ye yüzde 378,6'sı, Malatya'ya yüzde 368'i, Şanlıurfa'ya yüzde 364'ü, Diyarbakır'a yüzde 299,5'i, Gaziantep'e de yüzde 152,9'u kadar bütçe harcaması gerçekleşti.

Dış ticaret hacimleri daraldı

Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde 0,6'lık bir artışla 255,8 milyar dolar olduğu 2023 yılında, depremzede 11 ilin toplam ihracatı ise önceki yıla göre yüzde 12,6 düşüşle 21,9 milyar dolardan 19,2 milyar dolara, bu illerin toplamda 2022 itibarıyla yüzde 8,6 olan payı da yüzde 7,5'e indi.

Depremzede illerin ithalatında ise daha sert bir düşüş yaşandı; 11 il toplamında yıllık tutar yüzde 21,8 küçülerek 24,5 milyar dolardan 19,2 milyar dolara, bu illerin toplam ithalattaki payı da yüzde 6,7'den yüzde 5,3'e indi.

İhracat ve ithalatı büyük oranda eşitlenen 11 ilin dış ticaret açığı sıfıra yaklaşırken, toplam dış ticaret hacmi önceki yıla göre yüzde 17,4 daralarak 46,4 milyar dolardan 38,3 milyar dolara geriledi. Depremzedeler arasında sanayisi gelişmiş en ihracatçı il olan Gaziantep'in dış satımı yüzde 6'lık bir düşüşle 10,5 milyar dolara, ithalatı da yüzde 16,6 düşüşle 7,1 milyar dolara indi.

Adana'nın yıllık ihracatı yüzde 4,4, Hatay'ın yüzde 28,2'lik düşüşlerle 3 milyar doların, Kahramanmaraş'ın ihracatı da yüzde 31,3 düşerek 1 milyar doların altına indi. Şanlıurfa'nın yüzde 13,4 ve Kilis'in yüzde 9,7 olmak üzere sadece iki ilin yıllık ihracatı artarken, toplam dış ticarete küçük paylara sahip bu illerin ithalatında da yüzde 2,7 ve yüzde 16,5'lik artışlar yaşandı. Elazığ'ın ise ihracatı yüzde 8,7 düştü, ithalatı yüzde 54,6 arttı.

Mevduat ve kredileri hızlı arttı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre depremzede illerin mevduat ve kredi hacmi 2023 yılında ülke ortalamasının üzerinde artarken, takipteki borç artışı ortalamanın altında gerçekleşti. Yurt içi tasarruf mevduatı hacmi önceki yıla göre yüzde 72,3 artışla 7 trilyon 804,5 milyar lira olurken, 11 ilde oturanların toplam tasarruf mevduatı yüzde 86 artışla 588,3 milyar liraya yükseldi.

Bu illerin toplamdaki payı 0,5 puan artarak yüzde 7,5'e çıktı. Toplam yurt içi mevduat hacmi yüzde 67 artışla 13 trilyon 784,5 milyar, depremzede illerin toplam mevduatı ise yüzde 78,5 artışla 863,6 milyar liraya ve bu illerin toplamdaki payı yüzde 5,9'dan yüzde 6,3'e çıktı.

Yurt içi toplam kredi hacmi yüzde 53,5 artışla 11 trilyon 731,9 milyar, 11 ilin kredi hacmi yüzde 61,1 artışla 1 trilyon 167,2 milyar liraya çıktı. Bankaların takipteki yurt içi alacakları yüzde 17,3 artışla 188,6 milyar liraya ulaşırken, depremzede illerin takipteki borçları yüzde 15,8 artışla 21,3 milyar lira oldu. Bu illerin toplam kredideki

payı yüzde 9,5'ten yüzde 9,9'a çıkarken, takipteki alacaklar içindeki payı yüzde 11,4'ten yüzde 11,3'e geriledi.

Esnaf sayısı azaldı

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) deprem öncesine ait son verilerine göre Ocak 2023 itibarıyla depremzede 11 ilde 1 milyon 615 bin 917'si SSK'lı (4A), 434 bin 67'si Bağ-Kur'lu (4C) ve 494 bin 211'i Emekli Sandığı (4C) kapsamında olmak üzere toplam 2 milyon 544 bin 195 sigortalı çalışan bulunuyordu.

SGK'nın en son Kasım 2023 verilerine göre ise 11 ilde toplam sigortalı sayısı 2 milyon 168 bin 64'ü (4A), 421 bin 377'si (4B) ve 549 bin 159'u (4C) kapsamında olmak üzere 3 milyon 138 bin 600'e yükseldi. Kasım 2023 sonuna kadar olan dönemde SSK kapsamında sigortalı çalışan sayısı 552 bin 147, memur sayısı da 54 bin 948 kişi artarken esnaf (Bağ-Kur'lu) sayısı 12 bin 690 kişi azaldı, toplam sigortalı sayısında 594 bin 405 artış oldu. Depremden bu yana Şanlıurfa hariç tüm depremzede illerde esnaf sayısı azaldı.

Şubat-kasım döneminde Şanlıurfa'daki sigortalı esnaf sayısı 1.480 kişi artarak 60 bin 904'e ulaşırken, en fazla azalma 3 bin 986 kişi ile Hatay, 2 bin 89 kişiyle Kahramanmaraş, 2 bin 39 kişi ile Malatya illerinde yaşandı. Aynı dönemde SSK'lı çalışan sayısında en fazla artış, en çok istihdamın gerçekleştiği Gaziantep'te 119 bin 630 kişi ile gerçekleşti. Bu dönemde memur sayısı en fazla artan il ise 13 bin 421'le Şanlıurfa.

Taşıt sayısı arttı konut satışı azaldı

Depremzede 11 ilde geçen yıl otomobil sayısı 105 bin 481 artarak 1 milyon 644 bin 398 adede, toplam taşıt sayısı da 313 bin 908 adetlik artışla 3 milyon 595 bin 112'ye yükseldi. Diğer 70 ildeki toplam otomobil sayısı önceki yıla göre yüzde 6,6 ve toplam taşıt sayısı yüzde 8,4 artarken, 11 ilde otomobil sayısı yüzde 6,9, toplam taşıt sayısı yüzde 9,6 artış gösterdi.

Ülke genelinde konut satışlarının yüzde 17,5 azaldığı 2023 yılının tümünde, diğer 70 ilde satışlar yüzde 16,4 düşerken, depremzede 11 ildeki düşüş yüzde 24,9'a ulaştı. 11 ilde önceki yılın aynı ayına göre ocakta yüzde 26,3 artan satışlar, depremin yaşandığı şubatta yüzde 57,3'le sert bir düşüş gösterdi ve bu eğilim yaza kadar devam etti. Satışlarda temmuzda yüzde 10,7'lik bir artış olurken, izleyen tüm aylarda düşüş trendi devam etti.

Depremin vurduğu sosyo ekonomi

6 Şubat 2023'te merkez üssü Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçeleri olan 7.7 ve 7.6 büyüklüklerinde ve 20 Şubat 2023 tarihinde de Hatay Yayladağı merkez

üslü 6.4 büyüklüğünde olmak üzere yaşanan üç büyük deprem, toplamda 11 ilde büyük yıkımlara yol açmıştı.

Resmi verilere göre ölüm sayısı 50 bin 783 kişi olarak açıklanan, 500 binden fazla binanın hasar aldığı, iletişim ve enerji alt yapısının büyük hasar gördüğü, önemli maddi kayıpların yaşandığı depremde etkilenen 11 il, 2022 sonu itibarıyla ülke nüfusunun yüzde 16,4'ünü oluştuyordu.

Afet tarihinde depremzede illerde 2,3 milyonu kayıtlı olmak üzere toplam 3,8 milyonluk istihdamdaki nüfusun ülke istihdamındaki payı yüzde 13,3 düzeyindeydi. Bölgedeki toplam bina sayısı yaklaşık 2,6 milyon, bunun da yaklaşık yüzde 90'ını mesken, yüzde 6'sını işyerleri ve yüzde 3'ünü kamu binaları oluştuyordu.

Binalardaki konut sayısı 2022 itibarıyla 5,6 milyonla Türkiye genelindeki payı yüzde 14,1 düzeyindeydi. Üretim faaliyetlerinin sırasıyla, hizmet, sanayi ve tarımda yoğunlaştığı bu iller, 2022 itibarıyla Gayri Safi Yurt İçi Hasıladan (GSYH) yüzde 8,4 pay alıyordu.

11 ilin deprem sonrası nüfus ve göçler bazında demografik değişimleri, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından bugün açıklanacak Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine ile netleşecek. En sonuncusu 2022 yılına ait olarak 7 Aralık'ta 2023'te açıklanan İller Bazında Gayri Safi Yurt içi Hasıla göstergeleri için ise bu yıl aynı tarihlere kadar beklemek gerekiyor.

Abdulkadir Selvi

Kadınlar ve gençler İmamoğlu mu Kurum mu diyor

İstanbul seçiminin anahtarını kadınlar ve gençler ellerinde tutuyor desem yeridir.

Bunu nereden çıkarıyorum dersiniz, Optimar'ın anketinden çıkarıyorum. Anketlerin çaprazlama verilerini analiz etmeyi ve satır aralarını okumayı önemsiyorum.

KADINLARDA KİM ÖNDE

Ekrem İmamoğlu'nu başarılı buluyor musunuz sorusuna kadınların yüzde 48.5'i evet derken, erkeklerde bu oran 41.2'ye geriliyor.

Murat Kurum'u beğeniyor musunuz sorusunda ise evet diyen kadınların oranı yüzde 55.8'e çıkıyor. Murat Kurum kadınların desteğinde, 7.3 puanla Ekrem İmamoğlu'nun önünde yer alıyor. Murat Kurum'u başarılı bulan erkeklerin oranı ise 54.9'la yine 13.7 puanla İmamoğlu'nun önünde çıkıyor.

GENÇLER NE DİYOR

18-24 yaş aralığındaki gençlerde Ekrem İmamoğlu'nu başarılı bulanların oranı yüzde 46 olurken, Murat Kurum'u olumlu bulanların oranı ise yüzde 49.4'e çıkıyor.

YAŞLILARIN TERCİHİ

65 yaş üstünde ise veriler birbirine yakın. Ekrem İmamoğlu'nu başarılı bulanların oranı yüzde 50 çıkarken, Murat Kurum'u beğenen yaşlılarımızın oranı yüzde 50.8 çıkıyor. Murat Kurum yaşlılarda da burun farkıyla önde. Bu veriler hem Ekrem İmamoğlu hem de Murat Kurum'un yürüteceği kampanyaya ışık tutuyor. Kadınlar ve gençlerin her iki adaya yaklaşımları da olumsuz değil. Ama daha fazla desteklerini alabilmeleri için pozitif bir kampanya yürütmeleri, kavga ve polemik yerine proje ve hizmet odaklı olmaları, kadınların ve gençlerin gönlüne girmeleri gerekiyor.

İTTİFAK YAPMAYANI LİNÇ ETMEK CHP VE AK PARTİ'YE ZARAR

DEM Parti, İstanbul'da belediye başkan adayı çıkaracağını açıkladı. Yeniden Refah Partisi AK Parti ile ittifak yapmama kararı aldı. Her iki parti de seçimlere kendi adaylarıyla girme kararı aldı ya, sosyal medyada bir grup hemen harekete geçti. Kimi DEM Parti'yi linç ediyor. Hainlikle suçluyor. DEM Parti'nin İstanbul adayı olacağı konuşulan Başak Demirtaş'ı hedef alıyorlar. Aralarında kocasını hapisten kurtarmak için iktidarla işbirliği yapmakla suçlayanlar çıktı. Pes yani...

Yeniden Refah Partisi ile AK Parti anlaşamayınca bir grup doğrudan Fatih Erbakan'ı hedef aldı.

AKŞENER'E OPERASYON

İYİ Parti, seçimlere "Hür ve müstakil olarak girme" kararı alınca da Meral Akşener lince tabi tutulmuştu. İYİ Parti operasyonu bunlardan çok daha büyüktü. Öyle ki partiyi parçalamaya kalkıştılar. İstanbul'da pankartlarını astırmıyorlar. Meral Akşener seçimlerde, "13'ncü Cumhurbaşkanımız Kemal Kılıçdaroğlu" diye kampanya yapmasına rağmen, Akşener'in, "Sizce ben Alevi-Kürt birini Cumhurbaşkanı seçtirir miyim" dediğini iddia edenler bile çıktı. Akşener, Kılıçdaroğlu'nu seçtirmemek için çalıştıysa Kılıçdaroğlu, 28 Mayıs'ta yüzde 47.8 oyu nasıl aldı? CHP oyları mıydı? İYİ Parti'nin oyu yok mu? Nankörlük bu kadar olur.

YANLIŞ HESAP

Peki bunları yapanlar CHP'ye ya da AK Parti'ye yarar sağlayacağını mı düşünüyorlar? Başak Demirtaş'a saldırırlarsa, Meral Akşener'i linç ederlerse Ekrem İmamoğlu'nu, Fatih Erbakan'ı hedef alırlarsa, Murat Kurum'un karlı çıkacağını mı hesap ediyorlar. Eğer böyle düşünüyorlarsa yanlış düşünüyorlar.

Ekrem İmamoğlu, İYİ Parti'yi bölme ve parçalama operasyonunun başında olduğu için onu ayırıyorum.

CHP VE AK PARTİ'YE ZARAR

1- Lafı hiç uzatmadan söyleyeyim DEM Parti ve İYİ Parti'ye saldıran muhalif medya, Fatih Erbakan'ı hedef alan AK Parti'ye yakın olduğunu iddia eden sosyal medya hesapları en büyük zararı CHP'ye ve AK Parti'ye veriyorlar.

VEFASIZLIK OLUR

2- DEM Parti ve İYİ Parti, 14-28 Mayıs seçimlerinde CHP'yi destekledi. 2019 yerel seçimlerinde Ekrem İmamoğlu başta olmak üzere 11 büyükşehirde CHP'nin kazanmasını sağladı. Yeniden Refah Partisi, 14-28 Mayıs'ta Erdoğan'a oy verdi. Öncelikle siyasette bir vefa olur. O gün kahramandı, bugün hain mi oldular?

GÖNÜL KAZANMALI

Bir partinin liderine, adayına, partinin kendisine hakaret ederseniz, o partiye sempati duyanlar size oy verir mi? Tam tersine onların da gönüllerini kazanmak gerekmez mi? Seçim dönemleri dostlukları artırıp düşmanlıkları azaltma dönemleri değil midir?

SEÇMENLERİ OY VERMEZ

3- Siz DEM Parti'yi yerin dibine sokarsanız, İYİ Parti'ye operasyon çekerseniz, Fatih Erbakan'ı hedef alırsanız bu partinin seçmenleri size oy verir mi? İncinmezler mi? Sanki bu partilerin seçmenlerine AK Parti ve CHP'ye oy vermeyin diye kampanya yapılıyor.

İTTİFAKSIZ OLSUN

4- Bırakın her parti istediği gibi seçime girsin. Doğru bir tercih yaparsa oyu artar, yanlış bir tercih yaparsa siyaseten zarar görür.

DEPREMZEDELERE HAKARET EDENLERİ UNUTMADIK

Asrın felaketi olan depremi unutmadık. Depremde kaybettiğimiz insanlarımızı unutmadık. Depremzedeler için seferber olan asil milletimizi unutmadık. Deprem bölgesinde görev yapan arama kurtarma ekiplerini, UMKE ekiplerini, çıplak elleriyle enkazı kazan gözü yaşlı depremzedelerimizi unutmadık. Depremzedelere evlerini açan gönül dostlarını unutmayacağız.

UNUTMAYACAĞIZ

Depremzedelere hizmet edenleri unutmadığımız gibi yaptıkları binalar insanlara mezar olan hırsız müteahhitleri unutmadık, unutmayacağız. Ama aynı zamanda seçimlerde Kılıçdaroğlu'na yeterince oy çıkmadı diye depremzedelere hakaret edenleri de unutmadık. Depremzedeleri kaldıkları otelden atan CHP'li Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi'ni de unutmadık. Unutmayacağız.

İbrahim Kahveci

Maaşınızdan ne kadar ve nasıl kırpıldı?

İster kamuda çalışın isterse özel sektörde...

Ya da, ister çalışan olun isterse emekli olun...

Şunu açık ve net ifade edeyim ki; maaşlarınızın bir kısmı kırpıldı!

Nasıl ve ne kadar kırpıldığını veya el konulduğunu şimdi rakamlarla ifade edeceğim:

Önce bir hatırlatma yapayım. Benim eski yazılarımı takip edenler belki hatırlayacaktır; 2018 yılından beri TÜİK'in açıkladığı GİYİM fiyatlarının çarpıklığına dikkat çekiyorum.

Şimdi son durumu yazacağım.

2015-2017 yıllarında (yani 2 yıl) TÜİK hesaplarına göre giyim fiyatları %14,9 artarken İTO hesaplarına göre %11,9 artış yaşanmış.

Dikkat ederseniz burada İTO fiyat artışı daha geride ama fark büyük değil.

Ne oluyorsa 2018 yılında başlıyor. 2018 yılında TÜİK'e göre giyim fiyatları %13,6 artış gösterirken İTO'ya göre artış oranı %21,2.

Benzer hesap 2019 yılında da yaşanıyor. TÜİK giyim fiyat artışını %5,6 açıklarken İTO'ya göre giyim sektöründe fiyat artışı %16,6. Ve böyle devam ediyor

Şimdi toplama geleyim.

2017 yılında ortalama 100 lira olan giyim fiyatı TÜİK'e göre 2024 ocak ayında 275 liraya yükselmiş. Oysa İTO'ya göre aynı ürünün fiyatı 684 lira.

Buradan şimdi yüzdesel artışları verelim: 2017-2024 döneminde İTO'ya göre giyim fiyatları %584 artış gösterirken TÜİK'e göre artış oranı %175'de kalmış.

Bu hesap çalışanlar için (kamu-özel) ve de emekliler için ne ifade ediyor?

Elbette sizler bir giyim mağazasına gittiğinizde size satış fiyatı tercihinizi sormuyorlar. Yani “efendim bu gömlek TÜİK'e göre 275 lira ama İTO'ya göre 684 lira; hangi fiyattan ödemek istersiniz” diye bir tercih sunulmuyor. Fiyat ne ise ödeyip alıyorsunuz.

Ama TÜİK ve İTO fiyat farkları işte tam da sizin o ödeme gücünüzü etkiliyor.

Nasıl mı? Gelin izah edeyim.

Yine TÜİK'e göre 2017-2024 Ocak ayında fiyatlar %535 artış göstermiş. Ama mesela burada gıda fiyatları %706 artış ve ana enflasyonu etkileme oranı açısından ilk sırada yer alıyor.

Hesap şöyle yapılıyor: %706 artan gıda fiyatlarının tüketim ağırlığı ise %25... (küsurları vermiyorum)

Böylece sadece gıda fiyatlarının %535'lik enflasyona etkisi 176 puan ediyor.

İşte burada giyim sektörüne geliyoruz. Sektördeki 6 yıllık fiyat artışı %175 ve son duruma göre ağırlığı %6,94. Bu ağırlık ile çarptığımızda %535'lik enflasyonun sadece ve sadece 12,1 puanı giyimden gelmiş.

Oysa giyim fiyatları İTO verilerine göre artmış olsaydı %535'lik enflasyona etkisi 40 puan olacaktı.

Aradaki 28 puan fark gitmiş...

Bunun maaş anlamı şudur.

Diyelim ki sizler bütün maaşlarınızı resmi enflasyon dikkate alınarak zamlı aldınız. İşte sadece ve sadece giyim sektöründeki TÜİK-İTO farkı maaşınızın yaklaşık olarak yüzde 5'inin çalındığını gösteriyor.

Toplam 6 yıllık süre zarfında giyim fiyatlarındaki ölçüm farkı çalışanların ve emeklilerin maaşlarının en az yüzde 5'inin çalındığını söylüyor. Yok siz son 6 yılda giyim fiyatları sadece yüzde 175 arttı diyorsanız hiç sorun yok; maaşınızdan da çalınmadı demektir.

Lakin çapraz tüm veriler giyim sektöründeki fiyat artışının İTO verileri ile uyumlu seyrettiğini gösteriyor.

06.02.24

Mesela üretici fiyatlarına bakıyoruz. Giyim eşyası fiyatları yaklaşık yüzde 350-450 aralığında bir artış göstermiş. Sizce üreticide yüzde 400 artan bir giyim fiyatı tüketiciye yüzde 175 artışla satılabilir mi? Ya da giyim dükkanları hayır kurumuna mı döndü?

Aldığınız maaş aslında her şeyi göstertiyor.

Türkiye tarihinde görülmedik olaylar yaşıyoruz. Bu da bunlardan biri... Geçmiş olsun.

